

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 JANUÁR 15.
5708 SEVAT 4.

A harmadi' - évforduló

Harmadszor esett le a hó a budai hegyekben, azóta, hogy a Vörös hadsereg tankjai ledöntötték a gettó kerítését és elhozták a nyilas rémuralom banditáinak kiszolgáltatott zsidó tömegek részére a megváltást és a felszabadulást. Három év hosszú idő, akkor, ha a kezek télen, lankadian pihennek, de gyorsan elrepül, ha tevékeny, építő munka tölti ki. A felszabadulás óta letelt három év alatt eltakarították a romokat, beüvegezték az ablakokat, a gettó utcáin beverő holttesteket gyászoló szívek és kegyetlen lelkek méltó módon eltemették, a mártírok sírján kiszórták a fű és az emlékezés virágos szorui nem hervadnak el. Felszáradtak a kőnyek, de az emlékek még tájón élnek és anélkül, hogy kihívóak akarnának lenni, hittel és meggyőződéssel mondhatjuk: nem felejtettük. Nem felejtettük el azokat a szörnyűségeket, amelyek a zsidósággal történtek: pontosan emlékezünk azokra, kik voltak ellenségeink, milyen társadalmi és politikai rendszer szülte őket, milyen hatalmak nyomták a kezükbe a gyilkoló fegyvert, kik fogalmazták meg az emberiség e fanyar hajtszáma számára a jelszavakat és szövegeket, amelyekre hivatkozva gyermekeket gyilkoltak a Duna partján és nagyanyákat ítéltek halálra a gettóban.

Nem felejtettük el, hogy a zsidóság sirásai és hőhírei a nemzetközi fasizmus táborából kerültek ki végtelen sorokban és még ma is folytatnák, ha ki nem esavarta

volna zsákmány után marcoló kezükből a fegyvert a felszabadító Vörös Hadsereg. Nem felejtettük el három év után sem, kik voltak azok, akik megmentették a zsidó gyermekek életét, kik voltak azok, akik visszaadták a szabadságát a zsidó férfiaknak, kik voltak azok, akik szétzúrták a gettó és az otthon, a „védett ház” és a családi fészkek közé emelt ledönthetetlennek szánt válaszfalat...

Három év után is világosan és határozottan meg tudjuk különböztetni a zsidóság ellenségeit és barátait, az elnyomókat és a felszaba-

dítókat, tudjuk, milyen szenvedések támadtak a „Mein Kampf” nyomában s mit köszönhetünk a kis népek nagy barátjának, Sztálin generalisszimuszának, a Plutarhosz tollára méltó hadvezérnek, akinek parancsára ledőltek a gettók mindenütt, ahol azt a fasizták felállították s alová a Vörös Hadsereg szabadságot és békét hozó harcosai eljutottak. Pesten a családi otthont adta vissza a zsidóságnak, Palesztinában pedig ősi zsidó államát.

Három év múltán a magyar zsidóság együtt építi a

népi demokráciát az ország minden színtén és igaz demokráciájával.

Soha többé gettót! Soha többé fasizmust! Ez a szilárd és megváltoztathatatlan elhatározás és fogadalom lángol és világít minden zsidó lelkében, aki átszenvedte a nyilasok, SS-ek kegyetlenkedéseit.

Pest városának majd minden sarkában, bunkerekben, rejtékhelyeken, védett házakban, követségi épületekben, folyt a küzdelem a zsidó lelkek megmentéséért. Most három év után világosan látjuk, hogy milyen fontos volt a gettóba zárt tízezrek és tízezrek megmentése, hisz akkor is és most is, ez a tömeg jelentette és jelenti a kelet-közép európai zsidóságnak tartalék hadseregét. S amint a zsidóság nem feledkezett meg ellenségeiről és felszabadítóiról, úgy nem hullott ki emlékeztetőből azoknak az önfeláldozó, a naponként és óránként megismétlődő halálos fenyegetésekkel szembeszálló zsidó férfiaknak: a gettó vezetőinek és ámentőinek neve sem, akik a halál völgyéből az élet hegyére vezették a gettó foglyait.

A gettó ma már, hála Istennek emlék és legenda, de tanulság és örök időkre szóló figyelmeztetés is: a világnak nem szabad túrnia és nem szabad egyetlen zsidónak még tévedésből és véletlenségből sem akadnia, aki azokat az irányzatokat támogatja, amelyek odavezethetnének, hogy még egyszer felüsse a fejét Magyarországon a gettó-építő fasizmus.

MEGHIVÓ

A pesti gettó felszabadulásának évfordulóján
1948 január 18-án délelőtt 11 órakor

HÁLAADÓ ISTENTISZTELETET

tartunk dohányutcai templomunkban.

Az istentiszteletre igaz tisztelettel meghívjuk
és szíves megjelenését kérjük

A pesti izraelita hitközség előljárósága:

Domonkos Miksa
ügyvezető

Stöckler Lajos
elnök

Ára 1 forint

Mind „hősök” ők,

— akik éjszakánként idején bekapódtak a farkasréti zsidó temetőbe s ott összefürték az első világháború 38 igazi hőseinek síremlékeit. Micsoda galád, aljas és gyáva eszelekedés: a holtak birodalmában, a sötétség leple alatt nekironítani — a köveknek és zúzni, törni azokat eszeveszett dühvel... Kik voltak a tettesek? A nyomozás még nem derítette ki a személyeket, de azért mégis ismerjük őket, hiszen olyan közelfekvő a feltételezés: a környék sváb legényei lehetnek, akik még az ő „mulatok” idején rendszeresen megármadták a békés vasárnapi kirándulókat, a szociáldemokrata turista csoportok tagjait. Most is csak ők lehetnek. Akkor — hátuk mögött a rendszer nyilas védőivel, — nyílt támadást kezdték az élők ellen, ma — feltűnően a hősöket a demokrácia őreitől — gyáván, az éjszaka sötétjében támadják a — holtakat. Valójában azonban a demokráciának rend ellen merészelnek fellépni és ezért kell őket ki-nyomozni és példandóan megbüntetni!

Az is „hőstett” volt, amit Róskimlélegyházán műveltek: eldöntötték ismeretlen tettesek. Megtámadták... — nos mit támadtak meg? A nyilas és náci rémítetek mártírjainak emlékművét rongálták meg. Ismét csak egy kudarab a látszólagos áldozat, valójában azonban itt is a demokratikus rendszer a támadás célpontja, mert a demokrácia a sötét brigantik célkitűzéseivel szemben az emberi egyenlőségért, az emberiség érvényesüléséért és a szociális igazság megvalósulásáért küzd.

Zsidó könyvek terjesztésére ügynököt magas kereset-tel

felvesszünk. Bajcsy Zsilinszky-utca 38. Könyvtár.

FIATAL ELÁRUSÍTÓFT felvesszünk élelmiszerbe. „Szociálisták cég” jellegre a kiadóba.

MAGYARORSZÁGI MŰVEK SZERKEZTETÉSE. Magyarországi Művek Szerkesztése. Válogatás az „Új Élet” cikkeiből.

Önálló férfi és női tehénneművarrónók, kézilány felvétetik

Magyar 3-6 évesek, Akadémia-utca 14. E. 8.

Glosszák a hétről

A „JUD SÜSS” című német filmre bizonyára még sokan emlékeznek.

Ezt a filmet a háromnegyedszázados idején adták elő Budapesten, majd országos körútra vitték. Mindenütt körzongatták előadásait a honvédség, rendőrség és csendőrség alakulatai, valamint az iskolák növendékei.

A Jud Süss előszövegét a pogrom-hangulat kialakítását.

A Jud Süss gyilkosokat neveli.

Mindenekelőtt abból az alkalomból írjuk, hogy Németországban nagy botrány zajlott le a hírhedt film rendezője körül.

A hamburgi náciellenlétű bíróság felmentette Veit Harlant, a Jud Süss rendezőjét.

A megcsalló hazugságok erejéről a bíróság eldöntött. És kiderült, hogy az öt náciellenlétű bírósági tag közül négy a náci párt tagja volt.

A Jud Süss lelkes tapsolói természetesen meglevelet akartak adni a Jud Süss készítőjének.

Nem sikerült nekik! Pörnyűltek!

A VAJTA-ÜGY” címmel írt cikket a Független Magyarországi Hírlapban Boldizsár Iván írt. Aki eszébe jutott emlékezni meg arról, hogy az Egyesült Államok befutási engedélyt adott ennek a fasiszta újszónak és háborús genocidistának.

A Vajta-ügyhez nekünk is szavunk volna! Vajta Ferenc ugyanis sokáig szerkesztette az Ország című hetilapot, amelynek nevét Göbbels folyóirattól a Das Reich-től vette kölcsön! De nemcsak a lapnevet vette át, az Ország szelvére is göbbelsi volt!

KIS DUTOROZOTT SZOBA, teljes ellátással férfiak kiadó. Podmaniczky-utca 37. II. 7.

A PESTI IZR. HITKÖZSÉG Rottenhiller-utca 36. I. 6. sz. alakult levő óvodájába még néhány gyermeket felvesszünk. Jelentkezés: VII., Sip-utca 12. III. 51.

BÖRÜND-SZANATÓRIUM! Széles körű gyógykezelés reggel 10 óráig. Dr. WEINSTEIN P. LAJOSNÉ, VII. Mátyás-utca 16. sz.

24 EVES, művelt, korrekt és eszes urleány elhelyezkedne tihárróni, tisztviselői, asszisztens, művészi munkában. Jelentkezés: 14822” jellegre Blocherhez, Városház-utca 10.

Az „Ország” egy írója a zsidók ellen és meg írtak a luteri zsidóellenesek mellett, hogy Milóty, Róznics, vagy Kolosváry-Borcsa János is megírta volna ezt a hangot!

Az Egyesült Államokban a pléce persónkét is megírták Vajta Ferenc nem volt egyetértés — a legutóbbi magyar Göbbels írója!

„ÉS ETTŐL BETTEGETT ROMA” Ez a szöveg a szövegben a kérdés jut eszembe, amikor a legújabb németi perrel ékező tudósításokat olvassuk.

Hát ettől vettegett Bécs, Prága, Varsó és Budapest?

A remegő Weizsäcker-től? A dadogó Lammertől? A szelíd Erdmándorf-tól? És a féltékeny Weesenmayer-től?

A jelenlévő kőszöveg lapokból a szerző nem állt meg, így a hívtáncban a pöcsök figurák a müncheni bíróságnál állt, mint ezek az alakok.

De hiába remegtek, hiába dadogtak, hiába adták a szöveget.

Megalakult az „Önállósító Hitelszövetkezet”

Az Új Élet elsőnek jelentette, hogy a magyar zsidóság települési és közéleti életében valószínűleg a „Hitelszövetkezet” alakul.

Mint most értesülünk, márfen dől el az „Újéletről” Bizottság” elnökségén máris elhatározták az „Önállósító Hitelszövetkezet” megalakulását.

A Bisseliches Mózes mérnök elnöksége alatt tartott ülésen Aaron Berkowitz amerikai megírt az eddig végzett munkáról, valamint a legközelebbi

élet és hiába mézes-mázos, már az előző bizottságok is rendkívül súlyos tevékenység hoztak napvilágra.

Kiderült, hogy Weizsäcker, aki a Vatikán is exponált magát, jelentős szerepet játszott az európai zsidók „kivándorlása” terén. Az ő irásbeli parancsára végezték ki Franciaországban a német katonai hatóságok a fuszok százait, ezért és az ő irásbeli utasítására gyorsult meg a magyarországi zsidók deportálásának tempója is.

Kiderült, hogy Lammert, a Harmadik Birodalom szöveg „eminenciája”, személyesen rendelkezett a lengyel zsidók lotális kiűzéséről.

Kiderült, hogy Erdmándorf és Weesenmayer — hiába tagadtak — százszor és százszor magyar zsidó deportálásért felelősek.

Egyik is, másik is azt állította, hogy semmiért sem felelős és tökéletesen ártatlan. Olyan ártatlannak próbálták feltüntetni önmagukat, mint a született bűnösök lennének.

Pedig faszok voltak. Szörnyű emberfarkasok. És megcsúfultak az „ember” nevet.

előkészítésként tartott ismeretlenséget. Az ülés valamennyi résztvevőjének hozzászólása után elfogadták az „Önállósító Hitelszövetkezet” megalakulását, valamint a január 28-án tartandó közgyűlés összehívását.

Az ülésen az AJDC is képviseltette magát. Információk szerint egy részjegy ára 100 forint és nem kétséges, hogy a magyar zsidóság tehetősebb része részjegyzésével teljes mértékben bekapcsolódik a megújuló zsidó élet kiépítésébe.

Munkát a munkaszolgálatosoknak!

Oroszországból hazatért testvéreink az alábbi foglalkozási ágakban keresnek elhelyezkedést: tisztviselő, kereskedő, szobrász, bádós, bőrdíszműves, cipész, fodrász, lakatos, utazó, mészáros, kártyás, rakomány, gazda, kirakatrendező, sofőr, dobogó, szabász, vegyész, nyomdász, gépészmérnök, malomszelvény, villanyszerelő, vízvezeték-szerelő, szakács, fogtechnikus, ügyvéd, órák- és ékszerész, ügynök, villanyszerelő, pénzügyes, korrektor, paplanos, kádár, kovács, alkalmi munkás, állás, fényképész, pék, látszerész, autokarosszéria-kártyos, szövő, grafikus, gyógyszerész, ügyvezető, kozmetikus, aki a gyors és diathetika-kezeléshez ért, háztartási, faipari gépmunkás.

Munkaszolgálatosok figyelem!

Budapesten állást nyerhet: kártyos, bőrdíszműves, műszaki rajzoló, kabos.

Vidéken állást nyerhet: kereskedő (rövidáru, ruha, vegyes és divatruha szalon), utazó, ügyvéd, szabó, bádós és szobrász, tisztviselő, konfekciós szakember, órák, kétfestő.

Minden munkaszolgálatos jelentse a DEKOR Információs oszlopán, Bethlen-tér 2. sz. I. emelet 36.

HENRY WALLACE:

Palesztina, az Egyesült Nemzetek nagy erőpróbája

A New Republic newyorki folyóirat közli Henry Wallace alábbi rendkívül érdekes cikkét:

A történelem úgy fogja feljegyezni 1947 november 29-ét, mint az erős Egyesült Nemzetek és egy életképes Palesztina születésének vagy halálának a napját. Palesztina és az Egyesült Nemzetek együtt élnek vagy buknak el. Ezt az állítást még jobban ki lehet hangsúlyozni. Mostantól kezdve az Egyesült Nemzetek, a Szovjetunió, az Egyesült Államok, az angolok, a zsidók és az arabok együttes szereplői egy drámának, amely vagy teljes elfajulással és halállal végződik, vagy a résztvevő felek együttműködésével.

Nem szabad, hogy az arab szélsőségeseknek szabad kezet hagyjanak. Az arabok visszatartó, magatartása atekintetben, hogy tárgyaljanak a zsidó közösséggel és együttműködjenek az új Zsidó Állammal, a vízi és egyéb erőművek, valamint az ország ásványkincseinek kiaknázásában, továbbra is függő viszonyban tartanak arab tömegeket régi kizsákmányolókkal szemben. Ha ez a szolgaság nem törik meg a zsidók és arabok együttműködését, mely okvetlenül emelne mindkét nép életmódját, a végeredmény erőszakos forradalom lenne az arab országokban és egy új káosz állapota a Közelkeleten. A nagyhatalmak nem engedhetik meg, hogy a fejlődés ilyen irányt vegyen.

Ezer évig megállt az idő a Közep-Keleten. Egy, negyedszázaddal ezelőtt az angol és francia manőverezés öt új arab államot szabtott ki a török Birodalomból. 1939-ben az angolok egy hatodik arab államot alakítottak, Transjordániát, mely másfél évtel ezelőtt nyert függetlenséget. A zsidó Hagáda kívül Abdullah királynak a britiek által kiképzett és felfegyverzett transjordániai csapatai képezik az egyetlen jelentős harci erőt a Közep-Keleten. Abdullah királyt terhel a felelősség sokkal nagyobb mértékben, mint bárki mást, azért, hogy rávezesse az arabokat az együttműködés útjára a modern világgal. Ha ezt a

nagyvonalú álláspontot fogadná el a csallakozók a zsidókhöz, az Egyesült Államokhoz és az Egyesült Nemzetekhez, a Jordán folyó kifejtésének munkatervében, mely úgy a zsidók, mint az arabok jólétét szolgálja, akkor az idő óriási léptekkel haladna előre a Közel-Keleten és az arabokra nézve ez legalább akkora jótéteményt jelentene, mint a zsidókra nézve.

Transjordania és arab Palesztina külső löke segítsége nélkül és elzárva a zsidó Palesztina gazdasági életétől, nyomorult és féltalálai életet élne, mely még nyomorúságosabb lenne, mint az arab világ bármely más részének élete. Ha teljes szívvel együttműködnek a zsidókkal és az Egyesült Nemzetekkel, az arab népek megkaphatnák azt a pénzügyi támasztékot, mely a Közep-Keletet a világ egyik dinamikus részévé a után először a mezőgazdaságban a után iparban és kereskedelemben. Ha a zsidó lakosság növekszik egy millióval, az öntözés, a vízierők kifejlesztése és a modern technika alkalmazása révén, ugyanakkor a Közep-Kelet arab lakossága három vagy négy millióval növekednék. De minden attól függ, vajon együttműködés és tervszerűség lép-e majd az ellenséges vetélkedés helyébe.

A politikai felosztás praktikus lépés volt eddig, de a gazdasági felosztás nem praktikus dolog. Egyetlen példánál a térképre báználja ezt. A legszorosabb gazdasági egységnek kell fennállnia, például a palesztinai Kádium-árasságnak két telepe van. Az egyik a Holt-tenger északi végénél, arab területen és a déli végénél zsidó területen. A déli terület termeli kádiumot bárkák szállítását az északi telepre. A Kádium-árasság használati díjait az Abdullahnak és oszlatékat a zsidó részvénytulajdonosoknak. Az 1400 főnyi munkásság kb. egyenlően oszlik meg zsidók és arabok között, mindkét telepen. A termékeket telefonáton szállítják az arab területen lévő telepről Jeruzsálem nemzetközi városába a onnan. Hattába, exportálás céljából. Ez utóbbi zsidó területen fekszik. Mindegy óriási meny-

nyiségű importcikkre van szükség mindkét nép fenntartására. az exportálás élet vagy halál kérdése Palesztinában és a kálisó a legfontosabb exportcikk.

Egy még fontosabb példa a vízierőforrások kifejlesztése, erőművek létesítése és öntözés céljából. Palesztina tulajdonképpen szegény természeti erőforrásokban és Palesztinában, valamint Transjordániában, különösen annak második és harmadik időszakában teljesen az arab-zsidó együttműködéstől függ. A folyó forrásai mindkét területen vannak és a víz keresztül kell, hogy folyjék mindkét területen, ha egyáltalán felhasználásra kerül.

1948-ban sok függ majd annak az öt embernek a fantáziájától és bátorságától, akiket az Egyesült Nemzetek azzal bíztak meg, hogy végrehajtsák a felosztás tervét, vagyis a bolíviai, cseh, filippin, dán és panamai képviselőktől. Rájuk hárul az a felelősség, hogy erőskezű adminisztrátort nevezzenek ki, aki a hatalmat átruházza és erőskezű lesz mind az arabokkal, mind a zsidókkal szemben, állandóan szem előtt tartva annak a mindennekfeletti szükségességét, hogy gazdasági együttműködés alakuljon ki a két szuverén állam között. Kell, hogy ezek az emberek odaadó magatartást tanúsítsanak és létrehozzák a kölcsönös megértést. Az elöntések szításának negatív módzere végetér, de földre van szükség, mielőtt semlegességre alhoz, hogy az elöntéseket kiküszöböljék. Pozitív törekvésnek kell mutatkoznia a kölcsönös bizalom előmozdítására.

Néhány arab politikus mindent elkövet, hogy ellenségeskedést szítsen. Szent háborúról beszélnek, de végeredményben mégis csak a józan ész fog győzni, feltéve, hogy az Egyesült Nemzetek hajlandók lesznek erőfeszítéssel közelélni az átmeneti időszakra.

Az Egyesült Nemzeteknek azonnali hatáson intézkedéseket kell tenniük a jeruzsálemi körzet ellenőrzésére. Nem késlekedhetnek sokáig a kormányzó megválasztásával, mint ahogy az Trieszben történt. A bajgyökere Jeruzsálemben találhatók és meg kell kímélnünk

magunkat azoktól a valószínű javszékelésektől, melyek fegyveres közbelépésért kiáltanak a szent helyek védelmére, a zavargók ellen.

Minden olvasót felkérek arra, legyen az keresztény vagy zsidó, akit érdekel Judea és arab Palesztina további sorsa, hogy gondolják meg a gazdasági fejlődés legelső és lényeges elemeit. Gondoskodás kell, hogy történjék, hogy Judeában egészséges gazdasági bázis létesüljön legalább egymillió további állampolgár számára. Amíg az arabok együttműködését nem biztosították, a legkedvezőbb hely, ahol a tökélet gyümölcsöztetni lehet, az Ezdraom-völgy öntözése lenne, északon és a parti síkság nyugaton. Hatszázezer acre föld már művelés alatt áll északon és nyugaton megsokszorozható lenne a termelés, ha tervszerűen rezervárokat építenének, kutakat és csatornákat ásásnak.

De bármilyen nagy lépéseket is tehet a fejlődés északon és nyugaton, ez nem elég. Ismét a déli vidékre térek rá, a Negev, ahol a csapadék csak egyegyede annak, ami északabbra hullik.

Itt semmi sem lehetséges öntözés nélkül. Kb. 60.000 acre öntözése lehetséges lenne arab segítés nélkül is, de együttműködéssel 460.000 acre lenne öntözhető. Ez a 400.000 acre különbség életfontosságú.

Franklin Roosevelt egyik legnagyobb alkotása az volt, hogy a népek köztludatába belevitte a folyóvölgyek kiaknázásának gondolatát. Minden judeai polgárnak, minden palesztin arabnak és minden transjordániának a Jordán folyó felé kell gondolatait irányítani.

Legalább félmilliárd dollárra van szükség, hogy a Jordán folyót teljesen kihasználják. Ha Judea arab Palesztina és Transjordánia önálló államok lesznek, akkor a Világbank tagjaivá lehetnek és fejlesztési kölcsönökhöz folyamodhatnak. Mindhármuknak együtt kell működnie a pénz felvételében, amelyet Jordán-völgy tervszerű fejlesztésére fordítanak.

Ha az arabok több energiát fordítanak arra, hogy inkább gazdaságilag gondolkodjanak és kevesebbet gondoljanak a poli-

GYERMEK-

CIPÓ

specialista

Légrádi Ferenc

cípészemester

VII., Dohány-utca 10. sz.

tikóra, meglephetné a világot előrehaladásuk sebességével. Nem lepne meg az sem, ha Abdulláh király venné át Palesztinát. A két ország lényegében egyívó tartozik és gazdaságilag legjobban akkor fejlődhetnének, ha közös kormányuk lenne. Ha Abdulláh király ezt létehozna oly módon, hogy megmutatja, hogy a békét fenn tudja tartani a Közel-Keleten, akkor neve ugy szerepel a történelemben, mint a világ egyik nagy jövőjeje.

Ha majd elhalkul a politikai zivaj, a palesztinai arabok és a zsidók majd rájönnek arra, hogy közös problémájuk az, hogy dolgozzanak megelégedésükért és azt kell, hogy gondoljam, hogy ez a két souverain állam, melyet gazdaságilag az Egyesült Nemzetek többségi terve köt össze, lehetőségeknek fogja találni, hogy energikusan együtt tervezék meg közös programjukat. Ha a lakosság a jelenlegi állásban növekszik, úgy az araboknál, mint a zsidóknál, nagy lesz a nyomorúság, ha azonnali akció nem indul a Jordán-folyó vízerejének kifejlesztésére. Remélhetőleg a közös zsidó vezetők nem fogják szögge akasztani a J. V. A. (Jordán-fejlesztés) terveit a pillanatnyi politikai nehézségek miatt. Valami ilyen gazdasági cselekvésre van szükség, hogy megváltozzék a terület politikai jellege.

A zsidó bevándorlás probléma azonnal foglalkozni kell. Hontalan, táborokban lévő zsidók ügyét, akik Palesztinába akarnak menni, azonnal tárgyalni kell külnözi. Remélem, hogy a britek a lehető leggyorsabban fognak intézkedni a Cipruson elhelyezett zsidók át szállítása tekintetében.

Amikor először megjöttek a hírek az UNO döntéséről, azokra a fiatal emberekre gondoltam, akiket Róma mellett egy előkészítő klubban látogattam meg. Bár lehettem volna velük akkor, mikor az örömhírek megjöttek, de remélem, hogy néhányukat meglátogathattam, mikor majd letelepedtek Palesztinában. Az UNO döntés által felkeltett reményeket nem szabad lepassztani a bevándorlás végrehajtásának késleltetésével.

A Palesztinára vonatkozó határozat a legfontosabb cselekmény volt, melyet az Egyesült Nemzetek idáig véghezvittek. Lehet, hogy csak döntés marad, de lehet, hogy új élet forrásává válik emberek milliói számára. Ez attól függ, hogy milyen fontosnak tekintjük az Egyesült Nemzeteknek. Ha a nagyhatalmak, akiknek uralkodó

szavak van az Egyesült Nemzetekben, valóban azt gondolják, amit mondanak, akkor határozatukat alá fogják támasztani gazdasági, politikai és ha szükséges, katonai hatalmuk keljes súlyával. Ha támogatásukat megvonják, polgárháború következhetik be és az Egyesült Nemzetek kudarcot vallhatnak.

A mai világdiplomáciában a hatalmi politika megelőzi az Egyesült Nemzeteket. Ez az oka annak, hogy az Egyesült Nemzeteknek 14 hónapig nem

sikerült kormányozni kinevezni Trjesztben. Jeruzsálem, melyet az Egyesült Nemzetek kormányoznak, sokkal fontosabb stratégiai terület, mint Trjeszt. Ha Palesztinát ugyanezen hatalmi politikának vetik alá, háború következhetik és az arabok és zsidók fizetik meg az egyenlenséget érte.

Felelősségünk Palesztinát nem éri végt, csak éppen, hogy megkezdődött. Az új államok sorsa az Egyesült Nemzetek és a nagyhatalmaktól függ. A döntés csak kezdet és nem vég.

„Bolygó zsidó” — a vidéken

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úr és a Művészeti Tanács figyelmébe!

Kaptuk a következő levelet:

T. Szerkesztőség! Községünkben szerepel egyik turnéúró színtársulat, amely megbíráskoztatja az itt élő, meglehetősen kisszámú, demokratikus érzelmű lakosságot. Kétszer előadta négy hét alatt a „Bolygó zsidó” c. daljátékot, amely egyáltalán nem fejleszt a demokratikus érzést. Bemutatta, hogy Ahasvérus parancsára a zsidók keresztre feszítik Jézust. Többször elhangzik a „feszítés megolt”, utána látjuk őt a kereszten, mintha megalkozna a zsibáltságot, akik bolygórá lesznek. Ez a darab szándékosan felszítja a földművelő lakosságban az antiszemizmust.

Ugy a magam, mint a jóérzésű, demokratikusan gondolkodó dolgozó zsidóság nevében, kérem Önöket, hassanak oda, hogy illetékes helyen intézkedjenek, hogy ezt és az ehhez hasonló

szellemű darabokat a vidéken turnézó színtársulatok műsoráról azonnal leegyezzék. A társulat egyébként most Kiskunmágyar megyébe megy ezzel a darabdal, s innen majd Iszákra, éppen arra a helyre, ahol 1920-ban Héjjasék élve éltek a zsidókat. Héjjasék annak idején kunszentmiklósi lánc édesapámat zsákba bújították és ölégelés közepette gurították a község házára, — de már nagyon elszakadva a falról a tárgyól, — csak azt akarom ezzel mondani, hogy milyen hatást váltana pl. Iszákra, ha az ottani nézőközönségnek ezt a darabot mutatnák be. A kultuszminisztérium sorsa ki a Művészeti Tanács javaslataira a színtársulatot engedélyeket, s ezért jó volna annak is utána nézni, hogy milyen művészi előmenyben részesítik a fennsorolt lakosságot! Tisztelettel: E. L. Keel.”

550.000 zsidó harcolt az amerikai hadseregben a fasizmus ellen

Frank L. Weil, az amerikai National Jewish Welfare Board elnöke most tette közzé a szervezett American Jews in World War II. (Az amerikai zsidók a II. világháborúban) című kiadványának első kötetét, amely részletesen beszámol arról, hogy milyen tevékenységet fejtettek ki a zsidó katonák, tengerészek, tengerészgyalogosok, orvosok, papok és betegápolók az Egyesült Államok hadseregében.

Nem kevesebb, mint 550.000

zsidó harcolt az amerikai hadseregben a fasizmus ellen. Több, mint 10.000 főt halált halt. 36.000 zsidó hátsérülést, 61.448 kitüntetést kapott.

A legnagyobb amerikai nyak nagy cikkben számolnak be erről a kőnyoról és mellikék az amerikai zsidóság nagyszámú háborús viselkedését, elismerve, hogy a zsidók messze arány-számukon felül vettek ki részt a fasizmus elleni harcokban.

Állandóan vásárolok

mindentemüi vadbőrt, agymint: vadnyul, pászma, görény, nyest, róka, valamint kuty, házinyul és macskabőrt. GUTTMANN JENŐ nyers- és vadbőr nagykereskedő, Budapest, Király utca 8., udvarban. Telefon: 426-688. Szombaton zárva.

Vas Lajos halála

Súlyos betegség érte a zsidó felekezeti közélet és a magyar gazdasági életet Vas Lajosnak, a Magyar Országos Szövetkezeti Központ ügyvezető igazgatójának elhunytával. Halálának gyászjelentése kimondta, hogy „a meghaldogott munkásságának rendkívüli tehetségét és nagy tudását az agrárszövetkezeti mozgalom és a magyar állattenyésztés előmozdításának szentelte.” Régebben a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetének volt egyik vezetője, s ráhat ilyen szervezte meg Magyarországon mezőgazdasági számára a külföldi piacokat. Három hete érkezett haza halálos betegsége Svájcba, ahol fontos tanácskozással volt jelen.

Vas Lajos a zsidó felekezeti életben is tevékeny munkásságot fejtett ki, különösen szűkebb körzetében, a Pávanitai templomkörzetben, amelynek elnöke is volt. Néhány évvel ezelőtt a Pesti Izr. Halközség előjáróságában választották be, a német invázió alatt a Zsidó Tanácsnak is tagja volt. Lelekes házpalommal szolgált a felekezeti élet minden megnyilvánulását, 65. éves korában hunyt el. Halálát feleségével és leányával közösen érte el. Rokonai, köztük sógora, Ripper Frigyes gyászoltja.

Vas Lajos temetése a mai hét pénteken volt a rákoskeresztúri izr. temetőben nagy részvétel mellett. A temetésen megjelentek a Pesti Izr. Halközség részéről Stöckler Lajos elnök, dr. Földes István elnökhelyettes, Domonkos Miksa ügyvezető, a Szociálisták részéről Steiner Mária elnök, Justh Emil és Schurcz Sándor elöljárók, Trebitsch Márk főtitkár, továbbá a Magyar Országos Szövetkezeti Központ részéről Bárányos Károly ny. miniszter, elnök, Kálly Tibor elnök, dr. Zlinszky György vezérigazgató, László Lajos igazgató, dr. Ártalfy Manó, a Büntetőtörvény-szék alelnöke és még igen sokan a társadalmi, gazdasági és felekezeti élet részéről. Az egyházi szertartást dr. Rosenthal Adolf körzeti rabbi és Abrahamson Manó főkaplan végezték. A Pesti Izr. Halközség nevében dr. Földes István elnökhelyettes vett búcsút meghaldott beszéddel a zsidó felekezeti élet nagy hajójáról.

VOLT BUCHENWALDIK!

Ki tud fiamról!

Vermes Endréről

aki 1944 októberében Buchenwaldban volt. Nagyon kérem, aki bármit tud róla, értesítse aggródo szüleit, Vermes Miksa, Makó.

Dr. TUD Grosz Lipótné

szül. Löwinger Mártárról szül. 1883. 1944 decemberében Győrben feküdt vérhassal. 1945 márciusában Kórházban volt. Értesítést kér: Uzun Magdolna V., Kreez Gábor. 21. II. 6.

Kitért zsidók és a nürnbergi törvények

Irta: Herskovits Fábán dr.

Akinek kételyei voltak arra vonatkozólag, hogy a kikeresztelkedés folyamata milyen súlyos lelki és erkölcsi rombolást végezhet az emberi lélekben, annak szolgáljon okulásul az a zsidó orvosstanhallgató, aki nemrégiben kijelentette társaságban, hogy ő Jomkipurkor nem bűjtött, mert ő nem zsidó. Már régen kitért. Majd hozzátette, hogy menyasszonyával is azért szakított, mert rájött arra, hogy az, bár kereszténynek született, a nürnbergi törvények szerint mégis zsidónak számít. Ez a demokrácia harmadik évében is a nürnbergi törvények szerint igazodó lipótvárosi kitért orvosstanhallgató nem elszigetelt jelenség, hanem típus, amely igen jelentős tényezőként jelentkezik a társadalomban. Ma, amikor minden becsületes és józan ember boldogan reménykedve és akárcva szemlél, segíti a demokrácia erősödését és hozzájárul gondolatban a nürnbergi törvények szörnyű korszakára, akkor kitért zsidók a maguk életét, munkáját, jövőjét a nürnbergi törvények alapján rendezik és irányítják. Ma, amikor minden becsületes és igazi ember minden lelkesedésének és erejének megfeszítésével küzd a demokrácia győzelméért, kitért zsidók, még ma is a nürnbergi törvényekre spekulálnak és a becsületes küzdelem helyett minden figyelmüket, erejüket és törekvésüket arra irányítják, hogyan lehet megkaparintani, megszökni, elbujni. És így, akárcva-nem-akárcva, tetteikkel a reakció szellemét erősítik és a demokrácia győzelmébe vetett hitet gyengítik. Különböző társadalmi elveket használva fel a lényeg leplezésére. Szabadgondolkodásra hivatkozva, nem mennek el zsidó templomba és elhárítanak maguktól minden zsidó tradíciót, de ha ugyanakkor a neofiták izléstelen tulbuzgóságával vesznek részt a Bazilika miséin és a különböző egyházi gyertyás körmenetekben, vajjon mi más ez, mint a fasizmus alatomos, suttogó propagandájának erősítése.

De ezt a demokráciaellenes légkört erősítik nemcsak azok, akik már kitértek, hanem azok a zsidó szülők is, akik a kikeresztelkedés biz-

tos útjára terelik gyermekeiket azért, hogy nem vételék fel őket Ábrahám frigyébe, többek között avval a megokolással, hogy így akarják biztosítani gyermekeik életét és jövőjét. Ezzel nyíltan bevallják, hogy gyermekeiket egy egész életre a hazugságra, az öntetapadásra, a felemás, félszeg lelkeségre, a megalapításra nevelik, szemben a demokrácia törekvésével, amely szabad, nyílt tekintetű, egyenes gerincű öntudatos embereket akar nevelni. Ezek a zsidó szülők ahelyett, hogy gyermekeikből a demokrácia értékes zászlóvivőit nevelnék, tetteikkel egyrészt azt a látszatot keltik, hogy a demokrácia különbséget tesz ember és ember között annak származása, vagy népi és vallási hovatartozása szerint, másrészt, hogy nem hisz a demokrácia erejében és fennmaradásában és ezáltal is a fasizmus sötét erőt támogatja. Éppen ideje lenne, hogy a demokrácia negyedik esztendejébe fordulva, ez az eddig megtört fasizma jellegű veszélyes propaganda, legnyomatékosabban és legsürgősebben véget érjen.

Ami pedig ennek a jelenségnek külön zsidó vonatkozását illeti, mi még nem felelkeztünk meg arról, hogy akkor, amikor a veszedelmek betetőzése után elkövetkezett a szörnyű kalaszfórák ideje, a kikeresztelkedett zsidók sáskaraszerűen lepték el a hitközséget, a cionista és egyéb intézményeket és egymást taposva igyekeztek rákérülni arra a listára, amely az akkor még nem is Zsidó Államot jelentő palesztinai cionizmus alapján védelel, vagy más menekülési lehetőség reményét jelentette. Nagyön helyesen érezték ugyanis, hogy amikor a legjelentősebb védelemről, az életnek megmentéséről van szó, akkor a zsidó közösségben találják meg az aránylag legbiztosabb védelmet és semmi esetre sem azoknál a reakciós tényezőknél, amelyek uszításokkal, gyűlölködésükkel előidézoi, vagy végrehajtói voltak a véres pusztításoknak és amelyek még ma sem tűntek el teljesen. Mi lenne tehát, ha még idejében megértenék a kikeresztelkedett zsidók és az Ábrahám frigyétől gyer-

mekeiket megfosztó zsidó szülők, hogy a demokrácia elengedési mindazok, akik a becsületes és nyílt küzdelem helyett gyáván meghunyászkodnak és menekülni akarnak. Továbbá, hogy a múltban

Papok a süllyedő hajón

A második világháború egyik legnehezebb korszakában történt. Akkor, amikor az első amerikai csapatszallítványok elindultak Anglia felé. És még nem sikerült biztosítani a vízi utak biztonságát.

Ebben a korszakban a német tengeralattjárók meg torpedóztak egy hatalmas amerikai csapatszallító-hajót. A süllyedő tengeri óriáson pánik támadt és ez veszélyeztette az mentési munkálatokat.

A hajón utazó három tábori pap — egy katolikus, egy protestáns és egy zsidó tábori lelkész — nem vesztette el mégsem a fejét. Felálltak a fedélzeten egy padra és onnan intették csendre, fegyelmeteliségre a katonákat.

Néhány perccel belül reménykedésre fordult a kétségbeesés hangulata és megszűnt a fejvesztettség. Rendben tettek meg és indultak el a mentőesónokok.

A három pap egyenként szinte pillanatok alatt elhatározta, hogy nem száll mentőesónokba, nem hagyja el a süllyedő hajót, mert nem akarja, hogy esetleg egyetlenegy ember előt is elugorjon a helyet.

...A hajó egyre süllyedt. A mentőesónokok egyre távolabbra kerültek a hajótól.

De a fedélzeten ott állott a három amerikai tábori pap. Áldásra emelték kezüket.

Megáldották, mielőtt elnyelte őket a hullámsír, a végtelen vizeken himbálódzó esónokok utasait.

A katolikus tábori lelkész megáldotta a reformátusokat és zsidókat is.

A református tábori lelkész megáldotta a katolikusokat és zsidókat is.

A zsidó rabbi ősi, héber áldása: ott lebegett a katolikusok és reformátusok felett is.

...Azután elsüllyedt a

csak reményben élő Zsidó Állam már közben valósággá lett és komoly politikai tényező, amely azonban csak azoknak a zsidóknak jelent majd erőt, támogatást és védelmet, akik a fasizmust jellemző kétkulacos politika helyett nyíltan, becsületesen és feltétlenül vallották és bizonyították ragaszkodásukat a zsidó közösséghez.

hajó. És elsüllyedt vele a három tábori pap.

De azok az amerikai katonák, akiket később egy segítőhajó felvett a mentőesónokokról és akik később átérték a háború egész végzetését, hazatérve Amerikába, sokat meséltek a három tábori papról.

Nem tudták őket elfelejteni.

Amíg élnek, mindig visszagondolnak erre a három papra és érzik a három pap áldását.

Ezek a megmenekült katonák — mint amerikai lapokból olvassuk — most elhatározták, hogy akciót kezdenek: emeljenek Filadelfiában templomot a három pap emlékeztére — három felekezet tagjai számára.

Az akció már a kezdetkeződen sikert mutatott és rövidesen felépül az a templom, amelynek három szárnyában három felekezet tagjai hallgathatják papjaik prédikációját és három felekezet tagjai imádkozhatnak saját szertartásaik szerint az Egek Urához, aki minden élő atyja.

A három pap megható története és a Filadelfiai hármasság templom építkezése nyomán önkéntelenül is felmerül bizonyára sokakban a kérdés:

— Miért csak a süllyedő hajón?

Igen, a kérdés jogosult. Miért csak a süllyedő hajón működhetnek együtt három felekezet papjai? Miért csak a süllyedő hajón nyilvánul meg ilyen formában az emberszeretet?

Milyen fontos lenne a papok és felekezetek együttműködése olyankor is, amikor nincs pillanatnyi veszedelem és nincs süllyedő hajó!

Ilyenkor is megérhetnék egymást a papok és felekezetek, hiszen végeredményben emberszeretettel, tehát felekezeti hűtől hirtelnek az összes vallások tanításait. És minden vallásnak vannak olyan követői, akiket erkölcsi

vizbefulladás veszélye fenyeget, ha a papok nem mutatják meg a mentőcsónak felé vezető utat.

Szép volt a papok működése a süllyedő hajón!

De a különböző felekezetek papjainak emberszeretetét és emberi szolidaritást hirdető együttműködésére szükség van olyankor is, amikor sem a papok, sem híveik nincsenek süllyedő hajón!

KI TUD Rákosi Rezső

musz., szül. 1907. Tábori szám: 219/69, v. 219/70, bevonult 1942 áprilisban Pestszentlőrinc-re. Értesítést kér Rákosi Jánosné, VII., Cserháti u. 16.

OROSZORSZÁGBÓL hazatért foglyokat kérem, aki tud valamit

Fischer Hermann

Árnyas póláról, aki állítólag 1917 februárjában Mordvénia polgármesteri dolgozott, Lager száma: 58/2. Aki bármit tud róla, kérem értesítse feleségét, Fischer Hermannét, Budapest, III., Bécsi-út 12.

Reismann Róbert Miklóst

(nős, kb. 36-38 éves, Budapest, Márványutca 42 szám alatt volt lakóberendező és szövő üzeme, apja győgygyógyász volt Rákoshegyben, vagy Rákosszentimrében, keresi HOLLÓ György Hessen-Fritzlon (Deutschland) Kaserne Juden-lager, Block C, 208.

MATRONYA-GEZOVA orosz faluban 1943 januárjában fogásba esett

KUTTNER SÁNDOR tanító. (106/8 munkásszázadból, Gyomráról vonult be.) Kérjük társait, ha valaki tud róla, közölje György Reimer Józsefnél. (Budapest, VI. Hegedűs Sándor utca 15, telefon: 421-335.)

Muszosok, Bajtársak!

KERESSEM FIAMAT, született Zalaegerszegen, anyjának neve: Krausz Etel.

Dr. Erdős József

szül. 1910-ben, bevonult 1942-ben Tapolcára, 1943 januárjában esett fogásba.

Erdős János

szül. 1912-ben, 1944 május 8-án vonult be Vácra, 1944 december 2-án vitték el a Margitszigetre és a Józsefvárosi pályaudvarról Németországba vitték.

Erdős Aladár Károly

szül. 1914-ben, bevonult 1942 áprilisában Jászberénybe, onnan 1942 május végén elvitték, Először a Don-kanyarban. Könyörgöm, ha valaki tud róla, értesítse aggodó édesanyját: Dr. Erdős Gyuláné, Budapest, VI., Mozsár-utca 8., III. 18.

Keresem fiamat

FODOR ANDORT,

született 1899-ben Szakoson. Bevonult 1944 júniusában Dabaszra, 1944 nyarán Csepelen a Weisz Mennföld gyárban dolgozott, onnan Ercsi mellé, Ágostonpéter-pusztára került. Századszáma: 701/18 volt. 1945 január 30-án Buchenwaldból Bergen-Belsenbe vitték. Nagyon kérem, aki bármit tud további sorsáról, értesítsen. Dr. Fodor Gyuláné, Bp., Farkas Dóka-utca 80, dírvakaru üzlet. Köszönetet ténik.

PÁSZTÓY ÁMON a deportálások kezdeményezője

Ez a név valamikor rémületet keltett. E név viselője, mint a rosszlelkű KEOKH teljhatalmu vezetője, valamikor élet és halál ura volt bizonyos szektorban.

Tőle függött, hogy — mi történik azokkal a magyarországi zsidókkal, akiknek „nem volt rendben” az állampolgárságuk?

Pásztóy Ámon nem volt szentimentális ember. Nem sokat törődött azzal, hogy milyen sors vár a kiutasítottakra. Előszóval olvasta a nemzeti szocialista kiadványokat. Lelkesedett a Hitler-ről szóló könyvekért. Állítólag minden ilyen könyvet megszerzett. Végül, — bár magyar belügyminisztériumi közeg volt — a németek szellemében cselekedett. A németeket szolgálta ki már akkor is, amikor még nem kapott közvetlen német parancsokat. Önként engedelmeskedett a németeknek. Önként teljesítette a németek óhaját. A németek óhaja parancs volt számára.

Pásztóy Ámon tudta, hogy a németek szerelnék a magyar zsidókat is deportálni. Tudta, mert szorgalmasan olvasta Hitler beszédeit, amelyek az európai zsidóság megsemmisítéséről szóltak.

Hitler jegyében deportáltott tehát 1941 júliusában 13.000 úgynevezett „külföldi” zsidót, akik között azonban olyanok is voltak, akik Magyarország területén születtek és élték őket óta Budapesten éltek, magyar adófizetők voltak s közülük sokan az első világháború kiűztetettjei voltak, — a magyar állampolgársági okmányukat azonban nem tudták megszerezni. (Ebben az időben már csak az tudott állampolgársági okmányokhoz jutni, akinek jó protektora, vagy sok pénze volt. Zsidónak különben nem adtak okmányt, bár az ilyen okmány megtagadására még semmiféle törvényes alap nem volt.)

A KEOKH, amelyet Pásztóy Ámon kormányzott, átadta a 13.000 zsidót a lengyel határon az SS zsoldjában álló ukrán milicistáknak.

Az ukrán milicisták pedig Kamenec-Podolszk környékén a legszörnyűbb körülmények között megölték ezeket az embereket. (Néhányan

tudtak csak megmenekülni. Ezeknek a vallomásaiból tudjuk a deportálás és kivégzés egész regényét.)

Pásztóy Ámont most letartóztatták. Eddig nem találták. Véletlenül akadtak rá. Mert Pásztóy Ámon — régi sváb neve alatt lakott balatonmenti szülőjében. Ő, aki nyíltan üldözött s juttatott gyilkosok kezére 13 ezer magyar zsidó áldozatot, gyer-

mekeket, asszonyokat, férfiakat, öregeket s fiatalokat egyaránt, — most bujkált. Ilyen „hősök” ők mind valamennyien!

Ez a tömeggyilkossági felbujtó, aki a deportálásokról megjelölte Endre Lászlót és Bakó Lászlót is, rövidesen a népbíróság előtt felel majd összes bűneiért, amelyeknek felsorolásához sok papírra van szükség!

Bár nehéz méltóan megbüntetni 1 embert 1 halállal 13.000 ember 13.000 halálért!

Faulhaber biboros elrendelte egyházmegyéjében a zsidó javak visszaadását

Az Aufbau írja, hogy Faulhaber bíboros, München érseke elrendelte, hogy

az egyházmegyéjében lévő katolikus intézmények határátkelése nélkül adják vissza a hármilyen uton birtokukba került zsidó javakat.

Nem mutatott mindenütt azonban ilyen felfogást a katolikus egyház. Az augsburgi zsidó hitközség, például, visszakérte a wesslingi katolikus egyházközségtől azt az annakidején 60.000 márkát érő orgonáját amelyet 3000 márkáért „vettek meg”.

Az augsburgi zsidó hitközség kényszerre hivatkozik és pert is indított. A starnbergi náciellenes bíróság egyébként semmi kifogásolnivalót nem látott abban, hogy Lorenz Bröll, a wesslingi katolikus lelkész az orgonát annakidején ilyen módon szerezte meg. Az ítélet szerint: „Az orgona nem ér annyit mint amilyen értéket a zsidó hitközség megadott. A katolikus lelkész tehát azt a tényleges érték 20 százalékáért vette meg.

Csak akkor lehetne kényszerrel beszélni, ha a vétel 5 százalékért történt volna.”

A náciellenes bíróság „szellemes” döntéséről sok szó esik Németországban. Ez a döntés méltó az egyéb hasonló döntésekhez.

A német írók és az antiszemitizmus

A nemrég megtartott berlini írókongresszuson a német írók tudvalevően meglehetősen bűnbánó határozatot hoztak. A határozat egyik része így hangzott:

„Az első kongresszusra egybegyűlt német írók kötelességüknek tartják, hogy az egész világ előtt elmondják:

az antiszemitizmus a nemzeti szocialista Németország legszörnyűbb létfonalát képezte.

A német írók öröködni fognak arra, hogy semmilyen még rejtett formában se lopózkodjanak antiszemita tendenciák a német irodalomba.

Mi, német írók, minden eszközzel azon leszünk, hogy megmentsük néplünket az antiszemitizmus pestisétől és minél előbb új humanizmus gondolatvilágába vezessük.”

A szép határozatnak volt egy csunya szépséghibája. Ez az, hogy

az összes berlini lapok közül csupán a „Berliner Tageszeitung” közölte — hírből.

Ez a lap sem méltatta nagyobb cikkekre. A többi egyszerűen elhallgatja.

Lehetetlen arra nem gondolnunk, hogy a német írók határozata kizárólag a külföld számára készült nyilatkozat volt! Ugy látszik, nem is helyeztek súlyt arra, hogy odahaza is olvassák.

FOTÓ PÁRISI

NAGY

ÁRUHÁZ

ÁRAI

3 órán belül

6x6 méretű igazolványkép 3 db 10 forint

6x9 méretű Utlevélkép 3 db 15 forint

PEDIKÜR speciális lábápolás Díjtalan lábvizsgálat benőtt körmök RENCES pedikütermesterné Csengery-u. 84 szakszerű, fájdalommentes kezelése.

Ima a szabad ég alatt

Írta: György Endre

1.

AZ UJÉV és a hosszunap szent ünnepe 1912-ben Bustyaháza közönségét találta. A nagy befutó, elterjedésére, bünbátra, meglelésre és önvizsgálatra késztet amugyis mindenkit. Istennel társalgunk és tisztult lélekkel készülünk az előjövendőkre. A bünbátra és itélet napja, amely egybe a több évek feléire meszelt, fekete számjeggyű kilométerköve is, ottthon, a megszokott falak, ismeret butorok és kedves emberek között is meghal és könyörögtet. Mennyivel inkább hatátnába ejti hát a lelket idegenben! Távol mindattól, ami az élethez köt. Hyeonkor a magány mizsás sulyal nehezedik rád és az egyedüllét szinte fáj! A tényleg olyan nyomasztó, hogy sziszifusz is győne az elviseléshez. De szerencsére az Eg mindig megsokszorozza erőnket és minden térdrehullás, lezuhanás után újra talpra tudunk állni, képesek vagyunk felemelkedni. Ujév már a századik fordulósra volt szabadulásiunknak. Ötölké az idő múlását lesűk és minden piroshellis naptárlap, ez vagy hónapforduló, ünnepnap arra volt alkalmas, hogy csüggedő kedvünket, csalódott lelkeinket, reménytelen reményeinket megújítkozz. Mikor szabadulunk, mikor menekülhetünk ebből a pokolból, az októtan sanyargatóság és méltatlán életmód színhelyéről? Talán, ha eljön az őz, megkezdődik az a szárazfölddel apró tavakká változtató bámosat esősz, amikor nem lehet a humuszt dögölai, talajt egyengetni és fűkockákat egyik helyről a másikra cipelni. Igen, megáljátok, Róvaszonkor kiki a maga megszokott templonában rehoghat hitálmait. De nem, neksem az ügy is itt ért beeműnk ebben az átkozott futuban, a fűrésztelap területén, a mennyboltnak aragzott gyárkémény fölében, az éles kárpátaljai szőlőtől, hidegtől át-meg átjárt, fűrészszerneknek nevezett, hangárszerű deszkaépületben. Ott, ahol éjjel-rét-éjjelre egy fáradt öregember elcsúszott a vackán. Magára szedte szakadozott holmijait, rongyos kabátját, vakpáját, sálját, majd vállára kanyarította azt a szertefoszlott szőrmedarabot, amely valaha nő testét fonta körül és amelyet ő keserű gúnyval „kacagány”-nak nevezett. Az ágya, ágyaműje fölött ringatta fel keveres-kínosan a káros, nedves, topankolt, s görnyedten, fásultan, botorkázva és mindennek nekiütközve megindult kifelé, még a bentinél is melyebb éjszakába. Az eső belevert az arcába, hórét a vízsepek fükként szurkálták, lógó, téngő bakancsa falyakla süppedt. Sár, mindenütt vizgázla-sa sár, amely egyre maga-

sábbra dagad, mint a kovász. Az öregember visszafelé még roskatagabban, még fásultabban gyűrta a szürke sárát. Botorkázás, nekiütközés tárgyaknak és embereknek. Dühös szitkozódás, azután újra csend és az álom szabadékába zuhanó ötszáz ember egyenletes horkolása, amely a gőzgép dologásává sűrűsödött. A vándor kimerülten roskadt le az „ágya” szegélyére... Nem volt kedve ahhoz, hogy színes rongyait lehántsa magáról és fázódva, dideregve, gyögyíthatatlan undorral visszahunjon a vackára. Leült a kis tapadkára, amelyhez ugyancsak sár ragadt. Az ember nyakába csavart vastag haraszt-sáljával, fekete scalpém-átalvetőjével, fűtőre lógó őz hajfűrtjeivel, gyűrött arcával most kissé hasonlított Nyáray Tónihoz, a vén bohémhez. Az öreg ült, ült a vágható sőtétben, negyedórát, felet, talán egy órát is. Ugy érezte, hogy koldus a templom külsőben, várja a reáköszöntő hajnal, a reggeli imára sietőket és a kántor meg az egész hívős szavának felhangzást... A koldus, — én voltam...

*

A SZABAD ÉG alatti istentisztelet színhelyét a Bustyaházai hitközség „rendezte” be. Még Tórást is hozták a falorba. A furás-faragásból, asztalos-munkához értő munkaszolgálatosok gyakorlatlan kezéből készítették frigyazekrényt, amelyre öklönyei lakatot szereltek, hogy az éjszakára is othlgyoyt szent tekerést oltalmazza. A ládát asztalkára helyezték és tisztára mosott törülközőt feszítettek ki függőcsipőként, amelyet vékony spárgán ide-oda húztak, az acanyhímes, cirádás, csillagos hárszonylakások illuzióját ebresztette. Az előimádkozó számára is székeltünk valamiféle deszkaállványt, amelyen gyertya lobogott és lángját lefelé szűkeltette a hegyek felől jövő esőpás ózai azél. Honnan, honnan nem, padok és összehajtható székek kerütek elő (máskor bujósokát játszottak velünk az üő alkalmatosságok, s egyetlen számoly is kőcsat ért volna, amelyeken áhítattal helyezkedtünk el. Veleltet rutáztatunk az ünnep listetelésre meglistázottak, bakancsunkat kifényesítettük és a vödörökben a szokottól alapsabbban megmosakodtunk. (A „fűdőszoza” természetesen a barátság volt, ahol fázzer ember rögtönzött egymással „lőpartit” jelenetet.) A „hallgatóságot” felér abrosszal leterített hosszú asztal választotta el magától a „templontól”. A vakító tisztaság danyaszt adta meg az igazi ünnepélyességet abban a sok szürkességben, piszok-színben, amelyet a mi holmijaink és az

egész környezeti árasztott magából. Ma is litok előtem, kik voltak a kegyes jötevők, akik mindezt elővárszolták, hiszen a talu zsidó asszonyának, akik a munkaszolgálatosok rongyainak mosás-vasalásából éltek, jóformán nem volt egyébük, mint amit magukon viseltek. Mégis valahonnan a „jött láda”-fiából, ahol szentségtelen kezek előtt őriztek meg egyetmást a családi ereklyékből, előhúzták az abrosszokat és kendőket, hogy a mi ünnep-érzelünket, teljessé legyék. Alás lakadjon ezeknek a szegényeknek — ha ugyan még léteznek — a lábanyomai! A labóri templom fölött, a szélesen táguló égből, körülötte pedig a havasok csucai, amelyek derűs és megbocsátóan iekintgettek le ráink. Ezek a hatalmas szál hegyek álltak ott, hogy fohászokunkat semmi se zavarja! Az újvi istentisztelet mindenben megfelelt a valóság szabályainak. A Bustyaháza templom előimádkozója állt a frigyáda elé és oly érzelmesen, olyan meghatóan és szívetszagatóan zengette a hangját, hogy az minden bizonnyal bejutott a memybe és ott meghallgatásra talált. Értünk, pesti apákért és fiukért könyörgött, a mi imáinkat tolmácsolta teljes odaadással, szinte helyettünk, mert a jámbor férfiak az volt a meggyőződése, hogy ő hűségesebb közvetítője az ősi mondanivalóknak, mint mi magunk. Ő szüntelenül a hit ígéivel élt, róluik pedig ugy vélekedett, hogy atyáink szavát nem tanultuk meg eléggé tökéletesen, hitem az a meglistázottas ért, hogy az leás előtt áldást mondtak éntem a bajtársaim. Jól esett a figyelmem és a hűla, amely rengeget fáradozásnak, önzetlen munkának és igyekvő jószolgálatnak volt az eredménye. Nem szerettem, ha ez önkeltünkét hangzanék (hiszen erre annyi év látala után semmi szükségem), de tény, hogy akkori beosztásomban nem kiméltem sem fáradságot, sem szabad időt, sem éjjelt, sem nappalt, ha munkaszolgálatos-társaim szolgálatáról volt szó. (Ézt később Fölty János „Horthyiget, a magyar Ördögsziget” című könyve is megállapította.) Mindenütt, aková a sor ezekben a fergeges években vetett, ezt csináltam, erre törekedtem. Teljes készenlét, száz százalékos odaadás. Nem értem, hanem kötelesség. Az ellenkezője hűn volna. Az ember az „álya” helyen esendesen, minden erő és igyekezet megfeszítésével elkezd dolgozni. Azután a gondjaira bízott Iram lassan-lassan megbizonyosodnak alólól, hogy ez az ember fáradhatatlan (még ha fáradt is), jó „elhavér”, semmi teendő nem sok neki hitelt, te-relemmel és hízakodással arca törekszik, hogy mindenkin

segítségére legyen, részéke könnyítéseket érien el. A legszebb, legértékesebb jutalma az, utón ennek az, ha a harc sikerrel jár...

*

„KÖZELEDIK Jankapúr napja — írtam íraza 1942 szeptember 19-én — és az ünnepet, üglátszik, minden remény ellenére sem tölthetjük együtt. Az a kálbala sem válik be, hogy, ha ujévre nem is, hát hosszunapra bizlosan ott-hon lesznek” Ezután következtek onnan a lávalból a könyves, szívbéli kívánságok, persze a személyesen elmondottak helyett kamót csak — papíron. „Bőjtőjelek jól kúdkor-zalok „kí” valami szepet, a legszebbet: a viszonzást és a békés együttételt (Mindig ezért könyörögtünk.) A Koldus-vasorán tartaléklajlak nekem egy falatka kalácsot, ünnep után pedig a szokásos tejfalkávt, sok fűlet és még több túróssal. (Miórt álmodozolt az éhes munkaszolgálatos?) Szeretettel köszöntöm az ösz-rokonságot (hová lúnek az-óta?), azzal az óhajjal, hogy jobb esztendő adjon minnyájunknak a jó Isten. Ti kes-ten pedig hajtsátok le a bükai fejeleket, hogy szokásomhoz híven elmondjam az áldást: Jóvorochecho Ádonáj vójorochecho... És most ugyancsak a szokott jókívánság: Jó évet, egészséges évet, szerencsés évet. Ugy legyen!” Köösön tölthetjük az eugenetű-ünnepnapot. Csakadom Budapestben, én meg Bustyaházán. A hivatalos koldus-vasorát igye-kerltünk kiegészíteni, hogy annál jobban megfeleljen a tradícióknak. Valahol a drókerítésen kívül kalácsot árusítottak. Nosza, szabadjunk csak oda. Amott egy kosárban almás- és mákoskrés, másik helyen túróssal és csüttygésből. Lett erre nagy lóts-futás, jóvámérés. Mindenkiöl kúrt a hietoklás vágyának ősi szavordéje és minden, amire semmi szüksége sem volt, megvásárolt, csak azért, mert kapni lehetett... Keller Miklós, házassámmal megállapodtam, hogy mindent „felezünk”. Nem valent fel bennünket a pénz, tehát a „beruházásokkal” alaposan meg kellett fontolnunk. „Készor-cimot” alapítottunk egy kis kalácsra, két rőtesre (az egyik almás, a másik mákos), félkő szőőre... Hátta effen meg

Paprikát

meghízható minőségben, izlése piroc csomagolásban szállt

Simó Üdön

Paprika nagykereskedő, Budapest, VII., Hernád u. 5. (Bé-jára a Garai-útcáról) Telefon: 425-326. Szállítás az ország minden részére, vasdon vagy postán bérmentre. Szomszédok zárva.

valamikor boldog ifjúkoromban odahaza tíz szelet rétest, a bustyáházaai körülmények között kellőnek két darab beszerzése is nagyon szép és megható cselekedet volt, amit nem a mennyiség, hanem az ünneplési szándék tett azzá. Amikor mindent így szorgalmasan és nagy műgonddal összehordtunk, megteleztük a „hátsági” adaggal, amit ezáltal sem adományozniuk volna nekik. Ha már főzték azt a „kincstárat”, tömjük is meg magunkat vele. Kezünk, zsebünk, sapkánk, mindenünk tele lett a menázzsal, meg a pótagokkal. A tábor területén kikerestünk egy tűrhetően tiszta, füves kis részt, a nyugtalanság óceánjának lázázólag barátságos szigetét, ott lekupordtunk és baráti körben megkezdük a Kohnidre-vacsorát. A képzelt „aszfalfőn” én illetem megszegtem a miniatűr barbeszt és jó családapához illetem, valamennyi gyermekemnek adtam egy-egy falat „majcát”, amelyre — a kerelegények sanda fülelőse ellenére is — valamennyien élénk fennhangon mondtuk el az áldást. Vacsora után a tábori templomba mentünk, ahol áhítattal imádkoztunk. A Kohnidre, a bójtnap előestéje, mindenütt gyönyörű, de ebben a környezetben és ebben a körülményekben, lenyűgözőbb, könnyeztetőbb és emlékeztetőbb volt, mint bárhol máshol. Összességében a férfi forró imája, riadt fohásza, önmegbecsülő könnyörgése és dörgő éneke szabadon szállt az ég felé, ahonnan az esthajnal, meg a többi kis és nagy csillag aranyos fénye biztató és megnyugtató válaszként huryrgogott felénk...

(Folytatom.)

Felhívás

A salgótarjáni Izr. temetőben a Salgótarjából

és környékéről deportáltak emlékeztetőre az

e m l é k m ű

építkezéseit az ősszel megkezdettük és tavasszal befejezzük. Felkértem mindazokat, kik a felállítandó emlékműben elhalt hozzátartozóik nevét megürökleni kívánják, hogy azt nálam 1948 január 31-ig bejelenteni szíveskedjenek.

László Imre
az Emlékmű Bizottság elnöke
Salgótarján.

KERESSÜK FIUNKAT KRAUSZ GYÖRGYÖT,

szül. 1923 okt. 26-án. 1944 december második felében Oranienburgban volt, onnan elvitték munkára, azóta semmi hír róla. Kérem, aki tud valamit róla, értesítse aggódó szüleit. Krausz Andor, Péceli Izr. Htközség gondnoka.

„Az idő kettős rostája...”

Irtá: Antal Gábor

I.

„Szűkül, majd újra kitágul az emlék,

Kettős rostája van az időnek...” —

zengi a világirodalom egyik legnagyobb költője, Elisabeth Barrett, a „Years”-ben. Tényleg így van ez, mert például a volt munkásszázadom tagjait eleinte, a felszabadulás után csak a sajnó emlék és a szabadság öröme hozta össze, hogy aztán — minél inkább szűkül el, minél inkább vált megszokássá a szabad élet — annál szűkebb legyen az emlék töltése is és a volt század-bajtársak lassanként elmaradoztak egymástól. Most azonban, majd három év után, „az emlék újra kitágult” és azon vesszük észre magunkat, hogy régi bajtársainkat, akiket két esztendő óta nem láttunk, felkeressük és elmondjuk nekik bajainkat, gondjainkat, kételyeinket, s aztán türelemmel meghallgatjuk, amit az egyik-másik bajtárs vall meg nekünk. Amit lassan már majánem elfelejtettünk; újra felkődlik előttünk az esős Szokoló völgye, ahol naponta tízenöt órát töltött a követ, Debatyn elővárosa, ahol ki akartak végezni bennünket, a menekülés, amikor szívünk reménnyel és egy jobb élet építésének vágyával volt eltelve. És persze szégyenkeztünk férfihöz nem méltó kishitűségünk miatt, babonáink és mániáink miatt, amiatt, hogy bár annyit szenvedés után, életben maradtunk, mégsem vagyunk teljesen urai ennek az életnek. Igen, ez valóban „az idő második rostája”, amelyen fogva maradnak azok a felületi érzelmek és indulatok, amelyek akkor természetesen voltak. Ezen a rostan már csak a legmélyebb és legegyszerűbb emberség emlékei hullhatnak át: a munkatábor és szenvedései mint gyengeségeink korrigálói, hibáinktól megtisztító tűz lobog a dolgok hátterében. A vágy, ami bennünket, volt bajtársakat összehoz, már nem arra irányul, hogy a munkatáboros emlékeket öncélú módon tárgyaljuk meg, hogy saját sebeinkben vájkáljunk; hanem arra, hogy ép és teljes emberek legyünk és hogy ebben segítsük egymást.

II.

A felszabadulás óta eltelt idő alatt mindenkivel előfordult már, hogy szűkebb érezte lakását és szűkebb érezte életét

is; így sóhajtozott: „Nem így képzeltem!...” Minden keserűvet, amit a felszabadulás előtt letompított és szinte elmosott a szabadás reménye, most aránytalanul növesztett a túrelmetlenség! És akármennyire is látta értelmünk, hogy olyan társadalmi, politikai helyzetbe kerülünk, ahol a viszonyok fejlődése végre a mi munkánktól, akaratunktól, emberségünkön függ, szívünket elhomályosította a csüggedés, mert eszünkbe jutott, hogy valaha csodáról, egy-kettőre kibontakozó tündériirodalomról álmodtunk. Ez a csüggedés oldódik, válik le most szívünkről ezeken az új találkozókon, amikor kibeszéljük magunkból agályainkat s féltelmeinket! Ez a fogva-tartó pszichikai gátlás hull le most esőrömpölve, hogy kezdjük lassan-lassan felismerni a szabadság igazi, valószínű, egyetlen lényegét: az emberi cselekvő készség szabadságát! Szabadnak lenni, ne annyit jelent, hogy szabadon döntünk magunkat beleg ábrándokkal, hogy „szabadon” építsünk börtönt — saját magunk körül! Szabadnak lenni annyit jelent, hogy szabadságunkban áll végre befolyolni életünk menetébe, hogy megváltoztathatjuk azt, de nem csodával, nem ráolvasással, nem könyörgéssel és szitokkal, hanem munkával, akaratunkkal, erőfeszítéssel, ahogy másképp. Azok a testvéreink, akik még ma is lelki passzivitásban élnek, akik a permanens gyász és a sértődöttség állapotban tengenek, ne higgyék, hogy felszabadultak. A Vörös Hadsereg annakidején megmentette életüket, felszabadította őket testileg; a zsidó közösség mindent megtesz, hogy felszabaduljanak lelkileg, életük lényegében is. De, ha nincs bennük akarat, ha nem akarnak egy mozdulatot, legalább egy mozdulatot tenni az élet, a valóság, a világ felé, akkor nincs az a kiváló ideg orvos, aki felszabadíthatja őket.

Mutasson hát közösségünk — és természetesen kulturális vonatkozásban is — olyan erőt, olyan lendületet, amely kedvet ad mindenkinek, hogy feltámaszkodjon nyugvó helyzetéből, hogy bekapcsolódjon az élet vérkeringésébe, hogy egészséges, ép emberi életet éljen.

III.

Annakidején irtam le ezeken a hasábkokon, hogy a „szörnyűsége 1944-es év emléke giccs-

ből lassankint irodalomává válik”. Most, ezeken az új, ezeken a legújabb bajtársi találkozókon megtanultam, hogy nemcsak az irodalomban fejeződik ki ez a szublimálódási folyamat, hanem az átlagemberek értelmi, érzelmi világában is. Egy bajtársammal két esztendővel ezelőtt arról beszélgettünk, hogy milyen ember volt X, egy harmadik bajtárs. „Disznó volt, mert ellopta a kenyereket, — mondotta akkor bajtársam — és gyáva volt, mert amikor az egész csoportot meg akarták ezért büntetni, nem vállalt. Ha felpofozhatnám...” — tette még hozzá barátom két esztendővel ezelőtt. Most, a napokban újra erről a témáról folyt a diskurzus, de most már nem csak jelzőket és indulatszavakat hallottam barátom szájából az eset minősítésére, hanem főneveket, tárgyakat, oknyomozást, távlatkeresést; törekvést a dolgok „miért”-je, az események mezejére és nevelő-változtatása felé.

A korszerű zsidó közírásnak, a zsidó közösséggel együttthaladó publicisztikának is erre a távlatos, indulattól mentes, oknyomozó-jellegű „stílus”-ra kell törekednie, meg kell különböztetnie az érzést, a népi előrevívó, a történelem mélyén érlelődő szenvedélyt a szentimentalizmustól. Az előbbi szeretni kell és zászlóként kell meglohasztani az élet és a szabadság útján előrehaladó zsidó tömegek előtt, az utóbbi azonban — mint mindenfajta passzivitás kiszolgálását — le kell lenyezni és el kell vetni.”

A CSORNAI AUT. ORT. IZR. HITKÖZSÉG utabbi pályázatát hirdeti:

egy kántor-metizai állásra

Megkivánjuk, hogy a pályázónak három éves rabbi-képzésen legyen, deke és gázsejtel, fő bál tífú és to-mud elochem legyen.

Pályázati határidő január 31.
Javaslatadás: lakás, vállalkozás természetben, fizetés megnevezés szerint. Utóközléseket csak a meghívottaknak bérlik.

Aut.-Ort. Izr. Htk., Csorna.

A nagykanizsai Izr. Htközség PÁLYÁZATOT HIRDET

a rabbi, főkántori és előimádkozói (sac-mac) állások betöltésére.

Ajánlatokat kérjük a Nagykanizsai Izr. Htközség címére beküldeni.

Új és használt

bőröndök

uti kofferek.

Vétel, csere, eladás.

KANDEL Népszínház-u. 20
T. h.: 139-619

Mommsen és az antiszemitizmus

Írta: Szilágyi Géza

I.

MOMMSEN TIVADAR — a legfelsőbb fokot jelző superlatívus vele kapcsolatban csak igazságos, de nem túlzó értékelés — minden idők egyik legmagasabbrendű történetírója volt. „Római története” nemcsak a 19. századbeli német irodalom, hanem az egész világirodalom feddhetetlenül klasszikus tudományos alkotása. Nem mondom, hogy fölülmulhatatlan, mert ki tudja, mit hoz a jövő, de eddig senki fölülmulni nem mulla. Kevés ember tudott már évezredekkel ezelőtti elmúlt korokba oly sűrű ködöt is átható éles szemmel vissza nézni és bennük annyit meglátni — nem beléjük képzelni, ami költői és nem történetírói funkció — mint Mommsen. Nevét a legnagyobb valószínűség szerint nem kezdheti ki a mulandóságnak irgalmatlanul ragadozó fenevadja.

II.

NEMCSAK a római világirodalom zsidósága érdekelte Mommsent, nemcsak az ókori zsidó foglalkoztatta, hanem a jelenkori is. Sokat és sokszor vesződött tágabb körű nyilvánosság előtt is az antiszemitizmus ősi rejtvényének kihüvelykezésével. Szóban és írásban, előadásokban és cikkekben próbálta felderíteni ennek az örök szifkának titkát. A múlt század hetvenes és nyolcvanas éveiben még úgy vélekedett, hogy a megváltó jelszó az asszimiláció és ennek a meggyőződésének erkölcsi parancsát követve, azt tanácsolta elsősorban a német zsidóknak, *olvadjanak bele* testül-lelkessel, szöröstől-bőröstől a németiségbe, mondjanak le végzetesen és végletesen valásukról, hagyományaikról, szokásaikról, áldozzák fel zsidó lelkeségüket, szellemiségüket, kollektív és egyéni emlékeiket, tagadják meg számlálhatatlan elődeikben megtestesült multjukat, izraelita zsidókból váljanak tömegesen, szinte egy csapásra keresztény-német volt zsidókká. Ez volna a zsidókérdés gyökeres megoldása és egyben az antiszemitizmus legradikálisabb megszüntetése. Mommsen elméleti sikon maradt ebbeli fejtegetéseiben, nem pályázott hittételtől babérokra, csak azt hangoztatta, hogy a németországi zsidóságnak a németiségbe való teljes beolvadása, amelyet lehetségesnek és megvalósíthatónak velt, nemcsak az antiszemitizmus kiküszöbölése következtében a zsidóságnak használna, hanem áthasonulásra alkalmas értékes idegen elemeknek felszívása útján javára szolgálna a németiségnek is. Amde kifejezetten hittételtől szándék nélkül is, miközben

csak tudományos meggyőződését vélte hirdetni, *tértőként hatott* hegyoromként felmagasodó tekintélyével, különösen személyisége legközvetlenebb vonzókörének területén, a német birodalom fővárosában, Berlinben. A német zsidóság krónikái és lajstromozó statisztikusai följegyezték, hogy Mommsen asszimilációs tanácsa az indította meg azt a sokatlatlan nagy megkeresztelkedési hullámot, amelyen német zsidók tömegei, főképpen tudósok, tanárok, írók, művészek, tisztviselők családosul áthajóztak a hitük szerint egyedül üdvözítő *németiségnek kebelére*, pedig csupán valamelyik német *protestáns egyháznak ölbe* tudtak ideig-óráig belebujni. Mommsen, akármilyen tisztán és elfogulatlanul látta az ókori zsidó helyzetét, a vele kortárs, német zsidó helyzetének megítélésében már *megtévesztette* az a fellelése, hogy a tökéletes asszimilációhoz elegendő a „vendég nép” beolvadó készsége és akarata, pedig ehhez a „gazda nép” befogadókészsége és akarata multhatatlanul szükséges. A németországi zsidók túlnyomó többsége a lehető legnagyobb mértékben *hozzáhasznált* a németiséghez, oly mértékben, mint kevés más európai országban, e zsidók nem kis százaléka pedig annyira elzsidóllanodott, hogy az asszimiláció végöss követelményeit is vállalva, még a megkeresztelkedés áldozatát is meghozta. Ez mind megtörtént, a mommseni ultimátum vagy tanács követésével, de a Mommsen megjósolta *eredmény nem következett be*. A németországi antiszemitizmus nem szűnt meg, sőt tíz-tizenöt év alatt Németországban újra és még erősebben fellángolt. A zsidó megkeresztelkedett, a keresztény német azonban vállalt vont és vagy sziszegő gunnyal, vagy rikácsolva ezt válaszolta, az immár közös felekezeti alapról féltékenyen lelév és külön faji alapról helyezkedve: *Jud bleib Jud*, ami egyértelműen azt jelenti, hogy a zsidó fajban hennrekedsz, ha keresztvize érte is fejedet!

III.

AZ AGGASTYÁN MOMMSEN, aki a többi közt azért is nagy ember volt, mert *tévedéseire nem ragaszkodott*, jókor belátta, hogy a legkövetlenebb asszimiláció sem segít az antiszemitizmuson. 1893-ban Hermann Bahr, a legtöbb színű és hangú osztrák írók egyike nemzetközi interjú-készített az antiszemitizmusról. Európán végigszámulva, harmincnégy kimagasló politikust, tudóst, írókat hallgatott ki a maga eredetien egyéni módján „*a kor nagy nyavaljájáról*”. Mommsent természetesen nem kerülhet

lehet megcáfolni, mint ahogyan semmiféle betegség nem lehet megcáfolni.

És most feltámadt Mommsenben egy *jóságszerű optimizmus*, mely Bahr felé hajolva ezt mondatta vele: „Türelmesen meg kell várni, míg a népnek velejében mégiscsak egészséges természete magától felocsudik és kiveti magából a rothadást anyagát”.

A lávói utód elesdálkodik azon, hogy Mommsen, ez a szellemi óriás, aki úgy ismert az ókori Róma népet, mintha vele élt volna, oly kevéssé ismerte tulajdon német népet. Ez a nép annyira nem dobta ki magából a rothadást anyagát, hogy már negyven év múlva vákotta és valloja Hitler nemzetiszocialista tanításait, amelyeknek csak együgyűsége veteledhetik gonoszságával. És e nép volt az, amely hatmillió zsidó fizikai kiirtásáig kegyetlenítette a Mommsen életében a hitlerihez képest még szinte cukorsvizes antiszemitizmusát, amelyet a humanus lelki tudós már kolerának és pestisnek érzett. A náciizmus antiszemitizmusára a stüisztának is kitűnő Mommsen, aki daskált a jellemző kifejezésekben, már nem talált volna eléggé megbőgöző szavakat.

IV.

Az emlékező és már megint a nyilvánosság elé kívánczó interjú végén Mommsen egy ötleettel áll elő. Amakidején nem valószínűk meg, most is nehéz volna nyelbeítni. Mommsen úgy gondolta, hogy az egyes embert nem hallgatják meg az antiszemita, de nemzetközi nyilatkozatot talán mégis meghallgatnának. Indítványát így szövegezte meg: „Rövid tilakozást kellene közzétenni az antiszemitizmus ellen, olyan nyilatkozatot, amely néhány mondatban megismételné az ismert elvárásokat, s amelyet Európa minden jelentékeny férfia aláírna, akár a tudományhoz, vagy a művészethez, avagy a politikához tartozik, az összes országok és népek valamennyi szellemi arisztokratája.

Az eszme szép, de két ellenvetést találunk fel vele szemben. Az egyik az, hogy gyávaságból, oportunizmusból, párt-

Ezt a filmet Ön is kétszer nézi meg!

LORETTA YOUNG

ORSON WELLES

EDWARD G.

ROBINSON

AZ ÓRA KÖRBEJÁR

ROYAL-APOLLÓ és ÁTRIUM

előlebből, bizony sokan megfogadják a szellemi arisztokrácia tagjai közül az ilyen nyilatkozat elhárítását. Mindenesetre többen, jóval többen, mint általában válnak az elvárásból. A második ellenérzés pedig ez: Ha Mommisen szerint antiszemita olyan ember, akinek érvékké nem lehet közeledni, miért várjuk tőle olyan érvök helyeslő elfogadását, amelyeket a szellemi arisztokraták jegyeztek ellen. Egyébként maga Mommisen is kételkedett indítékai gyakorlati megvalósításának lehetőségében megkérdőjelezte, és beírta azzal a sanyaru végzetével, hogy „legutóbb az emberek előtt meg voltam mentve becsületünk, ha oly dologmentes hagynánk őket, hogy igazságot, hogy az összes népek valamennyi jószágának elcsúszta szövetkezett a kor gyűlöletes butasága ellen.”

V.

A NAGY TUDÓS főszerkesztő az előző beérkezett ezzel a ványal, sorány, hágyózi végzetével. Mi nem vagyunk, mert nem lehetünk, ilyen szerények. Nekünk nem hódolunk illakozó okost kell, amelyet minden nemzeti rivalóság egyszerűen a ténnyel, hanem szakadatlan harc az antiszemitizmussal szemben, meg nem szűnő harc, amelyben valamennyi nemzeti kiválóságai szándékosan részt vesznek. Szavakból összefüggő tiltakozás már Mommisennek viszonylagosan erős antiszemita korában sem lett volna elegendő, merőben erős megalapozott volt. Ma pedig a legnemesebb verő szándék harc helyett kemény eszlekedésekre van szükség, eszlekedésekre és az évezredek óta folytatott nemzeti zsidó állami megszilárdításra, feltétele az antiszemitizmus legnagyobb és legkeményebb ellenmozgásának, az etnikai világhatalomnak nemzeti zsidó állami megszilárdításra. Ha mostosság éne Mommisen, amilyen okos ember volt, ő azt árulja be következő:

Köszönetnyilvánítás

Eltelt a Mór, az V. kerületi temetőnkörzét érdemes előjárója és neje, az V. ker. Izt. Nőegylet elnökségének, december 28-án ünnepelték 50 éves házasságuk évfordulóját. A 50 éves házasságáról főúresszerző közölte aranyzárú házaspárt korábbi tisztelői és az ismerősök száza keresték fel jókívánatokkal, kiknek a család tagjai ezúton mondanak köszönetet.

Perzsaszőnyegek

művészi javítását, modását szakaszonként.

PÉTER, Bajnok-u. 30

Rónai Mihály András
új könyve Párisról

Rónai Mihály András nem asszimiláns író, hanem magyar-zsidó költő. Nem asszimiláns azért mert ő beleszólt a magyar nyelvbe, a magyar kultúrába és szellemiségbe, nem kellett lekesznie a magánulnia és elszajátítania, mert családja és egyéni öröksége és élménye volt ez. Beck Károlyról, Szegfi Mórról, Ormódi Bertalanról mondtatjuk, hogy asszimilánsok voltak, mert a zsidóságot vagy megcsontolták, vagy teljesen kioltották önmagukból. Rónai Mihály András ezzel szemben zsidóságot és magyarságot belefűtötte a szocializmus serlegébe, avékkül, hogy bármelyiket is megfogadta, vagy ellentétbe került volna vele. Zsidó emlékeit soha nem felejtette el. „Anthológia Csokka” című fordítás-kötetében a magyar zsidóságot olyan gyűjteménnyel ajándékozta meg, amely magában foglalja a modern világirodalom minden valóban jelentős, valóban fontos és teremtő lendületű zsidó költőjének és írójának legszebb verseit, prózáit. Rónai Mihály András Spinoza tanítványa, de nemcsak az a Spinoza, aki a Biblia-kritika alapját vetette meg, hanem azé is, aki etikát, demokráciát néki, és demokráciát etika nélkül nem tudott elképzelni. Rónai Mihály András a költőt azzal jellemezhetjük a legtalálósabban, ha szocialista etikusként mondjuk, aki demituti — magyar, barokkos stílusban írja műveit.

„Párisi regé” című új kötetében a legnagyobb és legjelentősebb politikai eseményeket boncol, nem Rónai Mihály András a publicistát idézi elénk, hanem az „Első Husk” és a „Két háború közt” című verses kötetek költőjét, aki a líra varázsvízébe mártotta meg a legzordabb valóságot, a rablőhadjáratra készülő fasiszta készülődéseket. Napilapok hasábjain, helyszíni tudósítások viharoknyébe öltöztetve jelentek először meg ezek a vallomások Párisról, az esztümások, politikai ügynők, költők, művészek és színpaszonnyok fényes városáról, ahol Hugó Victor írt valaha verseket s ahol fasiszta izzagok mérgezték meg a tönkelt lelket. A „Párisi regében” az ifjúkától bucsúzik Rónai Mihály András, attól

a lelkesedő, rajongó és szívesként hevíző kortól, amely nem ismerte a megalkuvást, az engedékenységet, a megvesztegetést sem művészi, sem társadalmi téren. Igényes volt önmagával és a világgal szemben is s volt benne annyi bátorság, hogy többre becsülte a könyvtárak polcaira száműzött harkasvú költők ígét, mint a látványos díszletek, értelmeiktől megfosztott lömegek és mindenre kapható zsoldosok előtt ordító diktátorok szövegeit. A „Párisi regé” nem mint publicisztikai művet kell olvasni, gyorsan és állapozva, hanem mint verset esendesen, haldadva magunkat a hangulatnak, amelyet a valóságtól soha többé nem kaphatunk már, csak igazi költők ajándékozhatnak meg vele.

GERVAI SÁNDOR

A dán király
és Friediger főrabbi

Az Aufbau nagyobb cikkében emlékezik meg dr. Marcus Friediger-ről, Dánia főrabbiának haláláról. Megírja, hogy a főrabbi, aki Budapestről származott, a berlini szemináriumot és egyetemet végezte, majd rövid ideig Prossnitzban és Odenbergben volt rabbi. Azután Koppenhágába került, ahol 27 évig működött és nemcsak a zsidó, hanem a keresztény közönség körében is nagy népszerűségnek örvendett.

A németek dr. Friedigert Theresienstadtba vitték. Amikor a Nemzetközi Vöröskereszt küldöttsége Theresienstadtban látogatást tett, hogy ellenőrizze a különleges elbánásban részesülő dán deportáltakat, az SS-örök megdöbbenéssel hallgatták, hogy a Nemzetközi Vöröskereszt küldöttségének vezetője a következőket mondta dr. Friedigernek:

— Öfelsége a dán király megkért, hogy adjam át Önnek üdvözlét.

A dán király súlyt helyezett arra, hogy küldje üdvözlője a Theresienstadti deportáltakhozban lévő főrabbi.

SZÉCHÉNYIHEGYEN, a fogas végállomásától 2 percre, újonnan berendezett villában, a Noéni Gyermekinternátus egész éven át nyitva. Orth. ellátás, játék, sport, tanulás, pedagógus felügyeletével. Érdeklődés: Agnes-ut 3 v. Felhő-utca 14. Telefonszám: 161—812.

Pályázati hirdetmény
A GYÖRI IZK. HITKÖZSÉG
keres olyan saucedót,
aki sameszi, libereri
és pénzbeszedői
teendőket is ellátja.

Részletes leírás, fizetési igény és eddigi működés felmérésével pályázat február 15-ig nyújtandó be.

Aschner Klára

kozmetikai intézet

VII. Erzsébet-körút 20.

(Fodrászüzlet.)

Amerikai rendszerű kezelések.

Tartós szempilla-festés.

Kvarcénykezelés.

A pontos, megbízható

DAVAJ BOY-vállalat
mindent ellát. — (Éjjel-nappal)
Teher-tárolás is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Társulnók

meglévő árúhoz 10—60.000-ig.
Fedezet szükséges. „Részletes
levelet” jellegre a kiadóba.

Otthont, teljes ellátást keres

nyugdíjas állambiztosnak
„Otthon” jellegre Horvátország,
Andrássy-út 34.

Egyszerű háztartás vezetését

elválasztás központjában áll, amely
1—2 órára vonatkozik és elcsúsztat,
Pálffy-utca 24. sz. 1. emelet, VI.
Cserházi-utca 24. sz. 1.

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Kötés-
csúszás, javítóműhely.

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban, Bachrach,
Dobány-u. 68. Tel.: 222—337.

Gyermekágy, borki, babakocsi, játéka-
ra, vendégszék, VICA-nál
legolvasóban
Nagyrádi Szabó-utca 50
Király-utca sark.

Spanyol,
angol, francia,
oros
nyelvórák

BERLITZ

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

3 éves fiunk mellé

készítünk angol vagy francia nyelvet
tanuló másodéves iskolára. Ajánlatok
Kiskunmajsán Pesti-utca 10. — „Mórád-
nál” jellegű költők.

UTAZIK?

Kivándorló bürönd 1a (80×43×27) . . . 71.80 Ft
Kupé-bürönd . . . 44.50 Ft
Akutáska valódi bőr 41-es . . . 64.— Ft
Női táskák, divatbőr . . . 78.— Ft

Maszatli büröndök nagy választékban. Javítás és bőrszín-
munkák vállalat. Szűz műhely.

LÁNG büröndös, nőitáska-készítő Népszínház-u. 21. Tel: 135-033

Szombaton zárva

HIREK A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

„A Jewish Agency nem egy állam barátságát, hanem az UNO-ban tömörült nemzetek összességét kívánja megnyerni” — mondotta Aba Hillel Silver

Az UNO-döntés óta valljuk, hogy a Palesztinával kapcsolatos események közül nem a véres és sokszor fenségesen tragikus hírek a legfontosabbak, hanem azok a beszámolók, amelyek az állam tényleges felállítására körüli politikai harcokról adnak képet. A Jewish Agency vezetősége kezdettől fogva világosan látta, hogy az UNO-határozat csak első fejezete, de nem happy endje az állam felállításáért vívott küzdelemnek. Ez az első fejezet igaz, a zsidó nép győzelmét hozta, de a legyőzött politikai erők nem adták fel a küzdelmet, hanem új támadásra csoportosították át soraikat. Az UNO-döntés legnagyobb értéke és létrejöttének egyedüli lehetősége az volt, hogy az Egyesült Államok és a Szovjetunió a palesztinai probléma megoldásának kérdésében egyetértettek. A Zsidó Állam és zsidó nép elleneségei tehát az elmúlt hónap folyamán arra törekedtek, hogy ezt az egységet törjék szét és ez a kísérlet sokkal veszélyesebb, mint az arab hordák utmenti orvátmadásai. Az UNO-döntés előtt a Zsidó Állam ellen politikai eszközökkel harcoló erők azzal akarták megakadályozni az Egyesült Államok kormányának igazságos kiállítását a Zsidó Állam mellett, hogy orosz-arab együttműködés veszélyének rémét festették a falra abban az esetben, ha az USA kormány az araboknak nem kedvező ügy mellé költ le magát. Most, hogy ez a tervük nem sikerült, az ellenkező módszerhez folyamodnak, azt állítják, hogy a felállítandó Zsidó Állam a Szovjet expozitúrája lesz és minden zsidó bevándorló veszélyeztetni az amerikai közeli érdekeket. Ezt a manővert nemcsak a nagyhatalmak ellentétének kifejezése céljából folytatják, hanem ezzel a Zsidó Állam politikai megvalósulásának útját is meg akarják nehezíteni. Mindenáron ketté akarják osztani a zsidó népet, egy nyugati és egy keleti orientációt kereső zsidóságra. Eppen ezért a Jewish Agency szóvivői minden alkalmat megragadnak, hogy a zsidóság és a világ tudomására hozzák a bajkeverők mesterkedéseit és világosan kijelöljék a Zsidó Állam ügyének előkészítésével foglalkozó Jewish Agency politikáját. „A Jewish Agency nem egy állam barátságát, hanem az UNO-ban tömörült nemzetek összességét kívánja megnyerni” — mondotta Aba Hillel Silver Amerikában és ugyancsak így nyilatkozott Ben Gurion a palesztinai sajtónak, amikor bejelentette, hogy „a zsidó nép megosztásával kísérletezők elfelejtik, hogy a Zsidó Állam azért

nem kíván csak egy nyugati hatalom, vagy csak egy keleti hatalom barátságára támaszkodni, mert ezek a hatalmak közösen támogatják a Zsidó Államot. Az új állam erre az egységre épít.” Hogy ez a kérdés napirenden szerepel a Jewish Agency belső életében, mutatják azok az események, amelyek

Dr. Mose Szneg lemondása

Fáttérben rejtőznek. A napisajtó is foglalkozott Palesztina egyik legnépszerűbb emberének, Sznegnek lemondásával és ahhoz a legkülönbözőbb, egymásnak ellentmondó kommentárokat fűztek. Lemondásának okáról dr. Szneg maga a következő hivatalos nyilatkozatot adta ki: „Az UNO határozatok megsértése a megvalósítási folyamatnak ilyen korai időszakában, a zsidó közösséget erő véres támadások idején is alkalmazott hírhedt „be nem avatkozási politika”, az Európából folyó engedély nélküli bevándorlás angol-amerikai megakadályozása, az első figyelmeztető jelei annak a tervnek, amely becsapásunkat és félrevezetésünket célozza. Ennek a veszélynek a kiértékelésében, valamint annak a

módozatnak kidolgozásában, ahogy a veszélyekkel szembe kell szállunk, ellentétbe kerültem a Jewish Agency vezetésében résztvevő kollégáimmal és ezért nem oszthatom meg velük a felelősséget.” E hivatalos nyilatkozathoz a Palscor tudósítója hozzáfűzi, hogy Dr. Szneg ellentétbe került társaival az utóbbi idők minden határozatával kapcsolatban és különösen helytelenítette a jelenlegi londoni tárgyalásokat. Kevés bizalommal viseltetik a nyugati demokráciák iránt és az UNO egésze felé törekvő orientációt követel.

A Jewish Agency fentjelzett politikájának a gyakorlatba való átültetését jelenti az a tény is, hogy az összes politikai fórumokon nemzetközi hadsereg kiküldését kívánja a jelenlegi zavaros helyzetben a közbiztonság helyreállítására és óvakodik attól, hogy egy állam fegyveres támogatását kapja meg. Eppen ezért érintette kellemetlenül a Jisuvot annak a híre, hogy az Egyesült Államok kormánya hivatalosan bejelentette az angol kormánynak — amelynek hozzájárulását már meg is kapta, — hogy saját konzulátusának védelmére tengerészeket küld Palesztinába.

Angol leleplezés az arab államok ellentétéről

Egy az arab kormányok UNO képviselőivel hivatalos érintkezést tartó magasrangú angol személyiség indiszkrétionát elkövetve akaratlanul is érdekes le-

leplezést közzétett a Palesztinával kapcsolatos arab tervekről. E leleplezés alkalmával a Palestine Post tudósítója jelen volt és megtáviratozta lapjának a

konferencián hallottakat. Ezek szerint az arab államok mindegyike meg akarja akadályozni Abdullah királynak azt a szándékát, hogy egyedül kebelezzék be a felosztás után az arab részt. A titkos arab tanácskozásokon ezzel szemben az a terv alakult ki, hogy az Abdullah vezetés alatt álló Arab Légiónak kisebb iraki erők segítségével csak a palesztinai arab állam középső szektorát foglalhatja el a palesztinai arab államnak. Azzal a szándékkal, hogy Egyiptom Szaudi-Arábia támogatásával a Negvnek az arabok számára juttatott részét és a sivatagi határmenti szakaszt foglalja el. A hírverésben egységes és önálló Arab Palesztinát küzdő Arab Liga így akarja tehát felosztani maga között a már felosztott Palesztinát.

Franco katonai segítségét küldött a Muftinak

Soha sem volt kétséges, hogy a zsidóság ügyével kapcsolatos állásfoglalás mindig szisztematikus módon jelzi az állásfoglalók haladót, vagy reakciós világnevet. Eppen ezért egyáltalán nem meglepő az az amerikai forrásból származó hír, hogy Franco kétszáz spanyol tisztet küldött a Mufti által megszerzendő és a zsidók ellen harcba küldött hadsereg kiképzésére. Ebben a vonatkozásban érthetővé lesz az a jelentés is, amely hírüladja, hogy a multiheti robbantások idején, amikor a Jaganah megsemmisítette az egyik jeruzsálemi arab főhadiszállást, a halottak között találta Franco Spanyolországát képviselő konzulhelyettes is.

Az UNO Palesztina-Bizottságának első ülése

Kétnapos késéssel január 9-én nyitotta meg Trygve Lie az UNO határozat végrehajtására kiküldött Palesztina Bizottság első ülést, amelyen a Bizottság elnökeként dr. Lischkyt a cseh megbízottat választották meg. Már az első üléseken felmerült annak a szükségnek, hogy a Bizottságnak Palesztinába való megérkezését kisebb nemzetközi hadsereg biztosítsa. A jelenlegi politikai helyzetben ugyan nem valószínű, hogy ilyen nemzetközi hadsereg létesítését az UNO gyorsan keresztil tudja vinni, mégis a kiküldött Palesztina Bizottság szükségesnek látta a kívánságnak a megtárgyalását is. Nem kétséges, hogy ebben a szándékban befolyásolta őket az a propaganda hadjárat is, amely arab részből indult meg és kettős fenyegetést tartalmaz: Az UNO Bizottságot részben azzal igyekeztek megijeszteni, hogy megérkezésük lesz a jeledás az arab államok általános támadásának megindítására, másrészt személy szerint is le fogják lőni az UNO Bizottság

ÓRIÁSI KIROBBANÓ SIKER

a ZENEAKADÉMIA KISTERMÉBEN, ahol a

VARSÓI JIDDISCH SZINHÁZ

művészegyüttese

MISCHA BERNSTEINNEL

az élén, bemutatja legújabb szcenziós vidám operettjét:

Das Lustige Schneider'

(A vidám kis szabó) operett 3 felvonásban

A legszebb jiddisch dalok: a JIDDISCHE MAME, MEIN STÉTELE BELCZ, BEREISSESS és még vagy tíz szebbnél-szebb jiddisch dal, jiddisch humor, zene, tánc

Óriási siker! * Kacagó orkán!

Figyelem! Az előadások pontosan kezdődnek!

Minden hétfőn, kedden és szerdán este 7 órakor és minden vasárnap délután 4 órakor, tekintettel az előadás 3 óras tartamára

Okvetlen nézze meg! * Biztosítsa jegyeit előre!

Pénztár 10—2-ig és 4 órától a Zeneakadémia pénztáránál

minden egyes Palesztinába érkező fogját. Sajnos az UNO szervezet erejére jellemző, hogy ilyen fenyegetéseket az UNO keretébe tartozó államok képviselői küldenek az UNO Bizottság tagjai felé. Már az első ülésen meghívták a tárgyalásokra a palesztinai zsidóság, a palesztinai arabok, valamint a palesztinai hivatalos kormányzat és az angol gyarmatiügyi minisztérium megbízottjait. Az arabok bejelentették, hogy mint a korábbi bizottságokai úgy ezt a bizottságot is hajkoltálni fogják. A Jewish Agencyt Moshe Shertok fogja képviselni, aki előzetesen Erecbe repült, hogy ott átvegye a közvetlenül tárgyalja meg a Bizottság működését érintő problémákat és vegye át a szükséges utasításokat. Shertok Amerikába visszatérkezve sajtónyilatkozatot tett, amelyben bejelentette, hogy az UNO Bizottságot az átmeneti időre nemzetiközi hadiérő kiküldését kéri, az állam felállítását utáni időszakban 25.000 főnyi katonaságot kíván a Zsidó Állam fenntartani, amelyet az UNO határozata alapján kívánnak kellő mennyiségű hadianyaggal ellátni. Február hónapjától kezdve kiküldött katonákat kívánja, amelyen keresztül megindulhat a nagyarányú bevándorlás és bejelent, hogy az UNO Bizottságot 15 napig zsidó kormány veszi át a zsidó területen az államhatalom tényleges gyakorlását.

Tragikus események előjelei Szíriában és Libanonban

A fasiszta módszereket megismert európai zsidóság alapos aggodalommal fogadja azokat a híreket, amelyek Szíriából és Libanonból jönnek. E két arab országban már korábban előfordult, hogy január 16-ig minden zsidónak el kell hagynia az ország területét. Most arról érkezett hír, hogy mindkét helyen kimenési tilalmat rendeltek el a zsidók számára. Ezek a módszerek nagyon ismeretesek. Nem kétséges, hogy az országelhagyási parancsot ezek az arab államok nem úgy értelmezték, hogy a kiutasított zsidóknak Palesztinába kell menniük. Másrészt fölfelvetés következményei lehetnek a lakosságát megdöntő rendelkezéseknek. Ismét csak jellemző, hogy a hitleri módszereket alkalmazó államok az UNO tagjai. De az Egyesült Nemzetek Szervezete nem találja meg a módját annak, hogy az alapokmány elvét ilyen nyíltan megtagadó államokkal szemben fellépjen.

(GELLÉRT)

VIDEKI nagyvárosban, főutcai hirdetőhelyiségen, textil-, rövid- és divatruha iparigazgatóságon van. Szombathelyi

penzestársat keresek.

Élm. a kiadónak.

Valótlan jelentés Palesztinában a magyarországi zsidóság helyzetéről

Postai zavarok miatt csak most érkezett el Budapestre a Cionista Világszervezet szervezési főosztályának október 24-én kibocsátott kiadványa, amely jelentéseket tartalmaz különböző országok zsidó és cionista helyzetéről. A kiadvány beszámoló — valószínűleg sűrített formában — Jámor Ferencnek, aki egy ideig Magyarországon volt küldetésben, a magyarországi helyzetről tartott előadásáról. A szervezési főosztályban elhangzott előadás a magyarországi zsidóság helyzetéről elejétől végig részben ferdített, részben valótlan adatokat tartalmaz. Jámor Ferenc jelentésének szavahibelségére jellemzők a következő részletek: „A cionista nemlétező munka külső feltételei egyáltalán nem kielégítőek. A cionista megoldomnak haccolnia kell az asszimilációs zsidókkal, akik befészkeltek magukat a hitközségekbe. Természetesen a hitközségi iskolákban nem tanítanak héberül és semmi jele sincsen a cionizmusnak.”

Az Erec Jisraeli Intérszolgálat és közvéleményteremtésén ez a beszámoló nem téveszt meg. Hiszen csak az elmúlt nyáron adott jelentést a Pesti Izraelita Hitközség tanfelügyelője a Héber Egyetemen tartott Nevelésügyi Világkonferencián a magyarországi zsidó nevelés helyzetéről, amelynek keretében ő maga, később pedig a magyar kormány hivatalos kulturális kiküldöttje jelentette be, hogy az Országos Iroda kérsére a kultuskormányzat hoz zájárt a héber nyelv és irodalomnak, a zsidó történelemnek önálló főtárgyként való tanításához a zsidó iskolákban. Az ercei napilapok nem egy alkalommal írtak beszámolót a pozitív zsidó szellemnek magyarországi elterjedéséről, amely elsősorban a hitközségi iskolákban jelentkezett és onnan indult ki. Az új héber és vallástani tankönyvek ugyancsak a pozitív zsidó szellemet sugározzák.

Mindenestre feltűnő, hogy éppen az a Jámor Ferenc tette ezt a kijelentést, aki a hitközségi iskolák hebraizációs munkájáról nemcsak hivatalos beszámolókból értesült, hanem módjában volt személyesen is részt venni az 1946–47-es tanévet lezáró hébernyelvi versenyvizsgálatokon, amelyeken ő maga is több kérdést tett fel a tanulóknak, átnézte írásbeli munkájukat és a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkozott a tapasztalatokról.

Amenyiben érthetően ez a tudatos ferdítés, annyira jellemző annak a szándékának az alaposságára, amely minden áron hamis színben kívánja feltüntetni a magyarországi zsidó helyzetét és a felszabadulás óta a cionizmusnak Magyarországon elért eredményeit.

Ámde, hogy Jámor Ferencnek ezt a jelentését — éppen a fentiek alapján — túlbecsülnők, az európai zsidóság helyzetének ismeretében rendkívül károsnak tartunk minden kíséreltet, amely hamisítással kívánja szolgálni az új Zsidó Állam ügyét.

(GELLÉRT)

Vasvári István válogatott versei

Vasvári István válogatott versei, a *Törledő nyár* című kötetéről (Fórum-kiadás) voltaképp nagyszabású tanulmány kellene írni. Ez a kötet ugyanis olyan verseket tartalmaz, amelyek egy új, nagy költő kibontakozását mutatják. Büszkék vagyunk ezekre a versekre, mert Vasvári István első kötetemévei az *Uj Élet* szerkesztésében, a *Magyar Zsidók Lapja*-ban láttak napvilágot. Így tehát joggal mondhatjuk, hogy már a kezdet-kezdetén felismertük Vasvári Istvánban azt a nagy ígéretet, amely most már beteljesedés formájában áll előttünk.

A *Törledő nyár* 1937-1941-ig terjedő időszak teremtését foglalja össze. Megtaláljuk benne a „Tizenkét lépés hosszú bolt” című versét is, amelyben a költő az antiszemitaizmus gyűlöletes korszakát, a kis falusi bolthoz is a végtelen világig átnyúló: Párisról, Olaszbonról, Afrikáról. Később, a munkaszolgálat szörnyűségei közepette sem lett szűkebb látókörű. Sárga karakalapot és sárga csillagot, megáldozott és embertelen helyzetben is — így mondhatjuk — ember maradt.

A szabadság korszaka természetesen kitérítette ezt az emberiséget. A szabadság korszakában Vasvári István végre megtalálta igaz hangját. S most testőri melegséggel köszönthetjük a szabadság költőjét, a proletariátus költőjét, a dolgozók költőjét.

Meg kell említenünk, hogy Vasvári István formailag sem tartozik az epigonok közé. Saját varázskével teremtette meg saját formáját. Ez is egyik oka annak, hogy a legjobbak sorában kaphat helyet.

PERZSA szőnyegek

VÉTEL ELADÁS UNGÁR Király-u. 14 és Rákóczi-ut 24

Héber gramofonlemezeket jékarban lévőket vennék

Ajánlatok: „Quartín” jelígers az Uj Élet kiadványába

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca

Telefon hívó: 136—816

SZOMBATON ZARVA

Üzleti könyvek

kartotékok, átiró könyvek — amerikai naplók — és újvízi naptárak nagy választékban

Weinberger és Fejérmel

VI. Deák-tér 8. (Anker-palota)

Telefon: 426-613.

REPÜLŐ BOY

áruszállítás, kézbesítés, legolcsóbb.

0-utca 15 Tel: 120-541

Ingvavitás

férő és női fehérneműk készítése hozott anyagból is. Ingklinika, VIII., Szentkirályi-utca 2., Musz. útv. üzlete. Az Uj Élet olvasóinak 10% engedély.

Talesz, f'filin kgy-szer és héberkönyvek vétel-árlás Jahrzeitábla készítés.

UNGÁR MÓRNÁL, Király-u. 17. kapu alatt vagy I. emelet 4.

BOLDOG IS LEHET MERT ÜZLET ÜZEMIRODA HELYSÉGET ÖNNEK IS SZEREZ FEL LNER SZT. ISTVÁN-KRT. 30.

Textiltechnikus,

aki férfi ruha és fehérnemű kalkulációhoz ért. jól elhelyezkedhet. Cím: Degob információ osztály, Bethlen-tér 2. T. 56.

ANGOL tudásmenet gyakorolnám, honortudom vagy barátságól. „Orthodox család” jel. a kiadóra.

SZALONSZABÓNÓ házakhoz ajánlatok. „Gyora” jelígers a kiadóra.

A zsidóság és a magyar irodalom

Estülőkön este, a Pesti Izr. Hírközség Szabadegyletemének kezében, a Sipacai díszteremben, dr. Zsoldos Jenő, a Zsidó Leánygimnázium igazgatója „A zsidóság és magyar irodalom” címen, nagy érdeklődéssel várt előadást tartott. Dr. Zsoldos Jenő előadásában kimutatta, hogy a XVI. században a magyar írók kétféle zsidóságot különböztettek meg: egy időközbe történt és egy idők feletti zsidóságot. Az időközbe történt zsidóságot, vagyis kortársakat, gyűlölték, megvetették és a legutolsóbb rágalmakkal illették hőltényeikben, az idők feletti zsidóságot, vagyis a bibliai zsidóságot, dicsőítették és magasztalták és egészen kalandos módon, szinte meghökkenő elméletek felállításával, igyekeztek kapcsolatot kimutatni a bibliai zsidó népe és a magyar nép között. A magyar nép történetét a bibliai zsidó népe történetének a párhuzamait és magasztalódásait fogták fel és mutatták be.

A XVIII. században Bezenyei György elkészítve írta, hogy a magyar irodalom bibliai jellegű irodalom és szükség van világi költészetre is. A XVIII. és a XIX. század magyar egyházi költői iróniában a zsidóságot élesen fordítják. Hangulatot keltenek az emancipáció ellen, a magyar nép szerzetességgé, nék tüntetők fel a zsidóság azszimilációját és gúnyos néki ki hirdetik a zsidók rituális gyilkosságairól, a vérvadásról szóló rémtörténeteket. A kor divatos regényírói, Nemes László, Kuti Lajos, Jásika Miklós bőségesen szórják a rágalmakat a zsidóságra.

A reformkortól kezdve a zsidóságon belül a legnagyobb asszimilációs törekvés jelentkezik, amely először a válás megperforálásában nyilvánul meg. Ezt egy öbajtották elénk, harv, éhálvották az imakönyvekből a Palesztinára vonatkozó innák legnagyobb részét, s amit meghagytak, azt szegyenkezzé, akp néki ki szimbolizálnak tüntetők fel. A valóságban azonban a Magyarországon élő zsidóságban a Palesztina gondolat igen élénk volt. A keraladi újságok beszámolnak arról, hogy amikor Napoleon a Zsidó Állam tervét felvetette, a zsidó tömegek szenvedélyes érdeklődéssel kapcsolták szét az újságokat és igazán olvástak az erről szóló híreket. 1800-ban az óbudai zsidóság kékfekér zászó alatt vonult ki József nádor fogadására. A magyar zsidó kök közül Bródy Sándorra volt a legnagyobb hatása a tiszaeszlári vérvadásnak, s erre mindentek visszatér műveiben. Kóbor Tamás, Zsolt Béla, Pap Károly semeték néki ki vállaltak a zsidóedget. Általában, sajnálattal kell megállapítanunk, hogy az asszimiláció, korának magyar

irodalmi legnagyobb részben antiszemitizmus volt s nem kis szerepet játszott annak a hangulatnak a megteremtésében, amely 1944 szörnyűségeiben robbant ki.

Dr. Zsoldos Jenő előadása sok új adatot ismeretelt meg a közönséggel, sok eddig elhallgatott igazságot mondott ki s a halnyomó részben érceniségből álló hallgatóság, feszült figyelemmel hallgatta végig. A bevezető és zárószóló Nádor, Jenő a Belhelen-terti templomkörzet előjárója mondotta.

Debreceni „Szombatesték“

A Pesti Izraelita Hírközség „Öreg Szóltor”-jainak példájára nagyjelentőségű kulturális előadássorozatot indított meg Debrecenben dr. Weisz Miksa főrabbi „Szombatesték” címen.

Az első „Szombatesté” január 8-án folyt le a hírközség tanácstermében. Mintegy harmincfélszáz főnyi hallgatóság gyűlt egybe. A debreceni zsidóság minden rétege képviselve volt. Az est hangulatát Halász József főkantór művészién szép éneke adta meg. Az „Elhjáhu Lánavi” kezdetű dal olyan tetszést keltett, hogy ismétlés után a közönség is együtt énekelte a főkantórral. Majd dr. Weisz Miksa főrabbi tartotta meg: *Hosszúúlv-e Izrael Isenék* című előadását. Nagy készültséggel ismertette ezt a régi, de mindig visszatérő kérdést, amelyből annyiszor akartak már vádat kovácsolni a zsidóság ellen. Történelmi módszerrel világította meg a zsidó Isen-fogalom keletkezését, fejlődését, megtisztulását. Majd rátért a hosszú fogalmának tisztázására s meggyőzően mutatta ki, hogy a hosszú csak akkor illehető el örökös szemponthól, ha eltolgult önlirakodás, engedhetetlen gyűlölet az összetevői; de az a hosszú, amelyet az elfogulatlan, az örök igazságos és meghocsátásra mindig kész Isen áll a megtérni nem hajlandó hűnösökön: az voltakép nem egyéb, mint büntető igazságszolgáltatás, mint a megsértett etikus világerend elkerülhetetlen visszahatása a hűnre. Befejzésül az emberi örökösnek a hűnbe vivő állatiasság fölötti diadálát hirdette lelkes szavakkal a főrabbi, akit előadásért melegen ünnepeltek hallgatói.

Egy kis iskolásány, Góneri Judit, szavalt el azán *Budlak* nak egy szép költeményét *Komlós* Aladár fordításában, majd *Fáler* Szulamith, tehetséges fiatal énekesnő énekelte héber dalokat nagy sikerrel. *Lány* László, a debreceni zsidó gyermekotthon vezetője nyitotta meg és konferálta végig a sikerült „Szombatestét”, amely a Hatikva éneklésével zárult.

ELHELYEZKEDNE körékeru, meg-bizható gyermekotthonok, lakóházak, szociális intézmények, Házak, iskolák, szociális intézmények, Tel.: 327-002 délután 10 óráig, minden nap.

A szegedi Szentegylet közgyűlése

A szegedi Szentegylet rendes közgyűlést most tartotta meg. Dános Dezső elnöklésével. A közgyűlésen beszámolt az elnök arról a céludatos, értékes munkásságról, amelyet az újjáalakult chevra Szegeden végzett. A temető helyreállítása után a szeretetház felállítását 20 ágygyal tartja elsőrendű feladatának, hogy a Joint megszűnése után öregeiről gondoskodni tudjon. A közgyűlés, egy tórást ajánlott fel erei elhelyezésére, miként a hírközség is ad egy tóratekereset. Dr. Lóránt László nagy elismeréssel szólt a chevra elöljáróságának és különösen Dános Dezső elnöknek lelkes munkásságáról. A közgyűlés baráti estek tartását határozta el. Az első ilyen összejövetel január 6-án volt a szegedi Szentegyletnek.

Teljesen megöltötték a hírközségi helyiségeket a chevra tagjai, kikhez elsősorban dr. Frenkel Jenő főrabbi intézett buzdító beszédet. Vallásos életre, templombajlásra, zsidó öntudatra hívta fel a nagy számban megjelenteket.

Dr. Lóránt László felszólalásában kifejtette, hogy ma megszünt a cionista és nem cionista zsidó megkülönböztetés, ma minden zsidó gondolata és érzése a Szentföld felé irányul, az önálló Zsidó Állam hékés és nyugodt megvalósulásáért és munkásságáért száll fohásza az Egek Urához. Szomorúan állapítja meg, hogy akkor, amikor ugyyszólván minden megélni tudó zsidó naponta vásárol több kevesebb napilapot és heti újságot, nem törődik saját érdekeivel és Szegeden aránylag olyan kevesen vannak, akik előfizetnének a különösen szerkesztett zsidó újságra, az *Új Eltre*. Kötelessége ma minden zsidónak újságot olvasni és állandóan tájékozottnak lenni a zsidó eseményekről. Mint a kulturizottság elnöke felhívja a lagokat arra, hogy január 12-én tartandó szoltáresten, amelyen *Bartos* Gyula, a Nemzeti Színház örökös tagja szoltárokat ad elő dr. Frenkel Jenő főrabbi a szoltárokról tart előadást, minél számosabban jelenjenek meg. *Stern* Márton hírközségi elnök tart értékes beszámolót a zsidóság mai helyzetéről, ismerteti azokat a feladatokat, amelyekkel ma minden zsidónak számolnia kell. Összefogásra hívja fel a lagokat, a zsidó problémák iránti érdeklődésre szólítja fel.

Regős István Joint-ügyvezető és Ungár Áron felszólalásaival fejeződött be Dános Dezső gondos rendezésében a sikerült baráti est, melyet minden kétféleképpen megrende a Szentegylet.

Mindenes főzőnőt

Keresünk, aki csak egy szótól lakó-temető, de inkább nem lakótemető, Munkásság: délután 10-12 óráig, Ház-ter-utca 20, V. d.

Hunwald Szmicha emlékünnepele

A Hasomér Haeair, vasárnap délután a Royal Apollo filmszínházban Hunwald Szmicha emlékünnepele rendezett. Dány-nyes Lajos miniszterelnök, Pálfi György vezérőrnagy, az ellenállási mozgalom egyik vezetője, Veres Páter honvédelmi miniszter táviratban mondták ki roszukat. Az Országos Hódok képvisletében Stöckler Lajos elnök, a Pesti Izr. Hírközség képvisletében Domonkos Miksa ügyvezető jelentek meg, dr. Kulcsár István a Hasomér Haeair nevében üdvözölte a megjelenteket és tartotta meg emléksztését Hunwald Szmicháról, aki a progresszív zsidóság-
nak volt egyik mártírja. *Solomon* Mihály, a Magyar Cionista Szövetség elnöke személyes elményeit mondotta el Hunwald Szmichával kapcsolatban. Dr. Szabó Imre miniszteri tanácsos, *Bisseliches* Mózes és Weisz Dan a barátok nevében emlékeztek meg Hunwald Szmicháról. Dr. Körösi Ferenc egyetemi magántanár a K. K. L. nevén emléklapokat nyújtott át a Hasomér Haeairnak. Dr. Kulcsár István ezután a Hasomér Haeair titkárnak átadta a Köztársasági Elnökséget, amelyet Tiboly Zoltán köztársasági elnök Hunwald Szmichát, az ellenállási mozgalomból jászott hőses magatartásáért, halála után kitüntette. A Hasomér Haeair Anakkara héber dalokat adott elő, majd az Internacionálé és Hatikva éneklésével az ünnepség véget ért.

Gyászlistentisztelet

Január 8-án volt a harmadik éfordulója annak, hogy a Jókai-utca 1. szám alatt szervezett svéd követségi házban megmedeket kereső üldözött zsidókat a nyilasok kihajtották és a Dunaparton megölték. A 170 mártír emlékére gyászlistentisztelet tartottak a Hősök Emléktemplomában. *Abrahamson* Manó főkantór énekelte gyászdalokat és dr. *Katona* József rabbi mondott emléksztését, amelyben azt hangsúlyozta, hogy csak akkor nem volt hibázó a 3 év előtt megölt mártírok vértanúsága, ha a gyűlölet szelleme mindenki lelkéből elenyészik. Az isentisztelet a gyászoló hozzátartozók Kaddis-imájával ért véget.

PALESZTINAI SZÜLETÉSÜ

(Szeged) Erebelé érkezett fiatal héber, ki angolul és franciául is tökéletesen beszél.

héber nyelvórákat ad.

Szűves megkeresés 1-3 óra között. IV. Kaplony-u. 9. III. 20. Ringler (SZIN lakás).

KÖZEPKORU NŐ kisebb úszó vagy úszó házvezetőnőnek elvételre szűves megkeresés. Cím: Szabó István, VII. Nagymező Szabó-utca 20. I. d.

A vidám szabócska

Ezzalal ismét operettel mutatott be a Budapestien vendégszereplő varsói *Juddis Színház* a Zeneakadémia kamaratermében. A vidám szabócska mindaddig vidám és éli a maga egyszerű, de tisztel, dolgos életét, amíg elhalt barátjának fia, akit ő szeretettel nevel, lopásokkal nem követ el. Tulárád zsidó szíve annyira félti-örv, és sajnálja a gyermeket, hogy magára vállalja bűnét. A vidám szabócska szomorúan vonul a börtönbe, éppen azon a napon, amikor közel két évtizede nem látott édesanyja „Städtele Belz”-ből megérkezik. Az örvendetes találkozás rögtön könnyekbe fullad; de könnyezik a nézőtér is, amikor a hatalmas alakú „szabócska” egészen új felfogásban, melodramatikusan elsrja, elzengi, szinte elimádkozza a dalt a a zsidó anyáról, aki mos, vasal, éjt nappallal téve dolgozik a gyermekeire... Ezt a „valódi” édesanyát fekete selyemruhában, a fehér főkötővel új szereplő: Ruzsa *Trau* kelli életre olyan hüen, minttha csak egy régi daguerrotyp elevenedett volna meg. *Mische Bernstein*, ez a mindentudó, nagyszerű drámai színész ezuttal táncos komikumot alakít ugyan, de az érzelem minden hurján egyforma tökéletességgel játszik. A bűnöző kisfiú szerepében *Molke Malek* máris beleilleszkedett az érdemes társulatba, amelynek ismert régi tagjai: *Berecz Teitelbaum*, *Susi Schaffer*, *Sally Bernstein*, *Karola L. Heller*, *Max Furmanský*, *Abram Leibovics*, *Frida Bernstein*, *Aron Neuman B. Pickel* minden igyekezetüket latba vetik a siker érdekében. A darab tele van szebbnél-szebb jiddis számokkal, amelyeknek behízelgő dallamát a közönség együtt éneklí a szereplőkkel. A megszoromodott szabócska pedig, jól viselkedvén, csakhamar kiszabadul börtönéből, feleségül veszi régi szerelmét, *Soniet*, akivel a róla szóló háromfelvissásos operetben vidáman él, amíg a közönség érdeklődése meg nem hal. (gy. e.)

A „bünös“ áldozat

Három munkaszolgálatos az üldözöttség idején hamis menlevelet szerzett, hogy életét megmenesse. Egy Gulba nevű kerettagényt felkérték, kísérje őket Egerbe. Gulba azonban ha csendőrnéknél fejeletett le a három munkaszolgálatost. Az egri népbizottság most vonja felelősségre G.

Gálbori László ügyvéd,
beszédében nem kért egye-
bet, mint indítanak bünvádi
elítélést a munkaszolgálatosok
ellen is közokirathamisításért.
Védőt Szász Béla egri építész
idézett beszéde miatt egy ottani
tanban reakciónak nevezte.
Mire az ügyvéd ur feljelentést
tett rágalmazásért Szász ellen.

A lörvényszék felmentette ugyan Szászt, de a Tábla és a Kuria rágalmazásért 300 forint pénzbüntetésre ítélte.

Mi, akik a Gubák tevékenysége következtében elvesztettük legkedvesebbjeinket, megdöbbenve állunk az ítélet előtt. Nem kívánunk bírói ítélettel perbe szállni, de érthetetlen előttünk, honnan vesz magának háttérsgépet arra az ügyvéd ur, hogy az üldözők és üldözök között párluzamat vonjon. Hogyan mérészei bűnösöknek beállítani a szerencsétlen, agyonkínzott, életüket menteni akaró munkaszolgálatosokat.

De nem mehelünk el észrevétlenül a bírói ítélet előlt sem. Az ily bírói ítélet erősen veszélyezteti a demokrácia kiépítését, látható, hogy a demokrácia elenségeinek, látva, hogy a legfelsőbb bírói székben mily felfogást vallanak. A demokrácia megerősödése szempontjából egyáltalában nem közömbös, hogy milyen felfogások érvényesülnek a bírói székben.

KÓTH DÁNIEL

A Községi Takarékpénztár közgyűlése

A Budapest Székesfővárosi
Községi Takarékpénztár Rt.
1947 december 18-án tartotta
forintmérleg megállapító köz-
gyűlését.

Az igazgatóság beszámolt a Takarékpénztár 1944., 1945. és 1946. üzleti évi működéséről. Felolvasták a Pénzügyi Központ Állam kiküldött híres könyvvizsgáló jelentését az 1947. január 1-i forintmértékről, majd a fényképezésről készült jelentés után megállapították a január 1-i megnyitó forintmértéget. Eszerint a Takarékpénztár alaptőkéje 18 millió forint, tartaléka 9 millió forint, vagyis saját tőkéje összesen 27 millió forint.

A Főváros képviselőlében megjelent *Bechtler Péter* alpolgármester üdvözölte az igazgatóság tagjait és rámutatott a Takarékpénztár eddigi közérdekű működésére. Egyben változtatót a nagy feladatokkal, amelyek a 3 éves terv végrehajtása kapcsán a Takarékpénztár elsősorban a fővárosi üzemekkel kapcsolatban várnak.

A közgyűlés a Takarékpénztár igazgatóságába beválasztotta *Bognár Józsefet*, Budapest Székesfőváros polgármesterét, aki egyúttal az igazgatóság elnöke is lett.

HIREK

Leningrádból (Oroszország) érkeztek:

Stern Tamás, 22 éves, Szeged.
Kohn Péter, 22 éves, Szeged.

— A Pesti Izraelita Hitközség
Öreg Sabbat rendezéseinek
keretében, január 17-én, szom-
balon délután 5 órakor, a sip-
utcai diszteremben dr. Mérei
Gyula „A spanyol zsidóság ka-
tosztrofája” címen tart előadást.
Héber dalokat énekel a Pesti
Izraelita Hitközség fiúorvahá-
zak énekara, *Lisznjai* Gábor
vezényletével.

— Orthodox vallásos félóra a rádióban. Január 20-án reggel 7.30 órakor orthodox vallásos félóra lesz a rádióban. Szónokol Schück Jenő pesti rabbi. Fisch József pesti főkántor, Speizer Márton vezénylésével és Gottschell Jakab kíséreléssel Sabbat-Sira dalainkat énekel.

— Sós Endre előadása az újpesti Muszban. Sós Endre, az ismert publicista, január 17-én, szombaton este 7/8 óraker előadást tart *Régi és új társadalom* címmel a Munkaszolgálatosok Országos Antifasiszta Szövetségének újpesti főcsoportjában (Rezi Károly-u. 7. I. em.). Vendégeket szívesen látnak.

— **A Szocialista-Clonisták**
(Ichud-Mapáj) Pártja legköze-
lebbi összejövetelén, jan. 19-én
(Fűrst S.-u. 21/b, d. u. 6 óra)
Faragó József dr. ad elő „A
szocialista *Zsidó Allam*“ címmel.
Közreműködik *Faragó Marcell*
gordonkaművész.

— A Maros-utcai mártírok emlékstentisztelete. A budai Kőhvra Kadisa, a Maros-utcai kórháza mártírjai emlékének 16-án délután 1/5 órakor a Zsigmond-utcai templomban, istentisztelet keretében kíván hősi halálú elhalálozásuk harmadik éve alkalmából. Kéri a hozzátartozókat, hogy a gyászistentiszteleten minél nagyobb számban vegyenek részt.

— A Zsidó Gimnázium bálja. A Pesti Izraelita Hitközség Gimnáziuma január 17-én, szombaton ½9 órai kezdettel az Utazók Egyesületében, VI., Jókai-utca 4., az iskola temploma újjáépítése javára táncestélyt rendez. Jegyelővétél az iskolában 9–12-ig. Mindenkit szeretettel vár a VIII. osztály.

— A törökszentmiklósi Izr. Hitközség tisztújító közgyűlésén a következőket választották meg egyhangulag: elnök: Gerő

Elván, alelnök: *Weisz Dezső*,
pénzügyi előljáró: *Kádár Péter*,
gondnokok: *Fekete Miklós*,
Sóhr József, ellenőr: *Kronstein*
Sándor.

— Debrecen város küldöttsége a főrabbinál. Új év napján Szabó Kálmán polgármesterrel az élén megjelent Debrecen város tanácsának a küldöttsége dr. Weisz Miksa debreceni főrabbinál. A hitközség részéről jelen voltak Csengeri Leó, a statusquo hitközség elnöke, dr. Révész Géza alelnök, Gábor Dezső hitközségi jegyző, Schreiber Jakab orthodox hitközségi elnök, Rosenbaum Aladár és Hirsch alelnökök. Szabó Kálmán polgármester a város nevében jókívánságait fejezte ki, valamint azt is, hogy szeretné, ha fátyolt boritanának a multra, amiben annyi fájdalom és megálázlatás érte, a zsidóságot és kérte a főrabbit, mint a debreceni zsidóság vezetőjét, hogy dolgozzanak a magyar demokrácia fejlesztéséért és felyliragoztatásáért. Szabó Kálmán beszédét a jelenvöltek nagy tetszéssel fogadták.

— A Vadász-utca 29. szám alatt 1944 telén menedéket kapolt és onnan szerencsésen megmenekültek egy csoportja: foglalkozik azzal a gondolattal, hogy az annak idején együtt átélt tragikus élmények és az azóta aktualissá vált különböző teendők megbeszélése végezt helyes lenne, ha időnként nagyobb számban összejövetelt tartana. E célból szükség lenne az 1944 október 16. és 1945 január 18. között ottlétőzkodókat névsorára és lakcímére. Felkérnek mindenkit, aki ezek közé tartozik, hogy minél előbb küldje pontos címét Gedeon Andorhoz (XIV. Abonyi-u. 5.) bolyha a személyes megjelölésben az összejövetelen akadályozva is lennének, időnként értesítést küldhessenek a megalkukandó baráti kör működéséről.

— Keren Hajeszd előadása Egerben. A Keren Hajeszd budapesti központja január 4-én, vasárnap hangosfilm bemutatót rendezett az egri izraelita hitközség zsűfőlásig megtöltött kulturházában. A Keren Hajeszd kiküldötteinek kíséretében megjelent dr. Herschkovits Fábán rabbi is, akit lelkes óvációban részesítettek. A hitközség új elnöke, dr. Kraj Lajos üdvözölte a kiküldötteket és különösen dr. Herschkovits Fábán rabbit, abból az alkalomból, hogy a köztársasági elnök magas kitüntetésben részesítette. Dr. Herschkovits Fábán magas színvonalú előadása és a film bemutatása során történt ereei ismeretles mély hatást váltott ki a hallgatóság soraihan, örömlüknek adván kifejezést az önálló Zsidó Állam megalkotása fölélt. Az előadást követő napokban nagy akció indult meg a zsidó országépítő alapra. Az egri zsidóság ebbeli munkája példaképül szolgálhat minden zsidó közöletnek.

RÁDIO, PORSZIVÓ és villamossági cikkek
SZENCZERNÉL VI., Vörösmarty-utca 31 sz.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

DAVIDOVICSNÉ

házaságközzvetítő irodája
Erzsébet-körút 35., III. 12. dől-
után 4-től, komoly, előkelő
megbízások.

36 ÉVES vidéki önálló iparos
üzemmel, saját házzal, szép,
fiatal és házas leányt feleségül
venne némi anyagiakkal. „Sze-
retnék szeretni 100” jeligré a
kiadóra.

42 ÉVES nőtlen vasipari és
kereskedősegéd vagyok, benő-
sülnek, vidékre is, hozzám illő
lány vagy özvegyasszony vála-
sút várom „Szerény otthon”
jeligré a kiadóra.

EGYEDÜL MARADT, 46 ÉVES
középmagas, barna, csinosnak
mondott özvegyasszony férjhez
menne. Biztos jövedelmem, szé-
pen berendezett lakásom van.
„Gondos, jó feleség” jeligré a
kiadóra.

**ELFOGLALTSÁGOM MIATT ez-
után keresem**

élettársamat

korrekt, finomlelkű, vallásos,
egzisztenciával rendelkező ur
személyében „Vidéki is lehet
42 ig” jeligré a kiadóra.

A VAC HIREI

Kosárlabda kegyeleti körmérkőzést
rendez a VAC a Zsidó Gimnázium
tornatermében. Az örökös vendör-
sorokért meginduló küzdelemben a
következő csapatok vesznek részt:
a Zsidó Gimnázium három csapatát,
a Zsidó műszaki gépépítő képzőiskola
egy csapatát, a Kiss József cseke-
szek két csapatát és a VAC negy
csapatát.

Judó tréningek kezdődtek a VAC
Szent Domokos-utcai birkózóhelyiségé-
ben.

A szabadedző- és kötött birkózás
tréningórái kedd és csütörtök este
6 óráról 9-ig ugyancsak a Szent Do-
mokos-utcai birkózóhelyiségben; ügy-
emelés ugyanakkor a tornacsarnokban.

Üzenészeket küldünk az uszószerelők
hivatalos pontatlanságai alapján or-
szágos viszonylatban a 13. helyre, ke-
rül, számos régi, nagynevű uszó-
egyesület maga mögé utasítva.

VAC—Kelenföldi FC 2:0 (0:0)

A téli kupamérkőzések előmérkőzé-
se során győztesen jutottak ki, igaz lel-
kesedéssel győzte le a Vac gárdája a
nálánál jobb Kelenföldi FC csapatát.
Góllövő: Mérei és Vig. Biztos ha-
roszt jelent ez az eredmény az ökö-
verkező mérkőzésekre.

A soron következő téli kupamérkő-
zés január 18-án (vasárnap) délután 2
órákor a Ganz hajógyári sporttelepén
kavál előmérkőzése a MFTK csapata el-
len.

Schulz Jenő cég

Órák-ékszerész (óranyitással)

VII., Wesseleny-utca 6., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész

VÉTELEI Tel.: 422-345. ELADÁS:

Akik jelígés hirdetésekre

között válaszaikat személyesen hozzák be a kiadóhivatalba, leve-
leket a hivatal ajtaján felszerelt levélszekrénybe is bedobhatják.

Társaságban legdiszkrétebb házasság

közvetítő. Doktorné

Király-u. 67. I. s. Telefon: 421-930

26 ÉVES MUSZ. ÖZVEGY, csi-
nosnak mondott, karesu, jólke-
reső varrónő, hasonló megértő
férjet keres

40 ig. „165 magas” jeligré a
kiadóra.

HARMINCHAT ÉVES, magas,
jómegjelenésű, nagyvállalattal
tisztviselő, kimondottan csinos,
jómodu, üzlettel (üzemmel)
rendelkező intelligens nőt ke-
res házasság céljából 30 ig.
„Jóvá” jeligré a kiadóra.

26 ÉVES, komoly, intelligens,
csinos unokahúgomnak, kinek
100 ezer forint készpénze és
lakása van, keresek kizárólag in-
telligens, jómegjelenésű, egzisz-
tenciával bíró, modern, szom-
battartó férjet. Csak komoly,
részletes választ 40 ig. „Szép
otthon” jeligré a kiadóra.

KITÜNŐ gazdasszony és üzlet-
asszony, kimondottan csinos.
Péküzemben vezető bizalmi
állásban van. **Férjhezmenne**
vidéki jóérzésű urhoz. Gyermek
nem akadály. Bővebb felvilá-
gosítást: Telefon: 223-637,
(d. e. 10-től este 10-ig).

SZERETNÉM megtalálni azt a
reálisan gondolkodó, lelkiileg is
kifinomult, mélyérzésű, korrekt
urint 35 évesig, kinek életé-
ben hiányzik a megértő, szerető
élettárs, valamint üzletében,
üzemében egy minden infor-
mációt kibíró, kereskedelmi
érzékkel rendelkező agilis 43-as
férfi. „Úszinte választ” jeligré
a kiadóra.

30 éves, intelligens orthodox
és jómegjelenésű férfi, aki jó
állásban van, **benősülne** egy
jómegjelenésű szép nő üzletbe
vagy üzembe, aki nem több
32 évesnél, vallásos és jiditül
beszél. Választ: „Áldás” jeligré
a kiadóra kérem.

A HAPOEL M. S. E. hírei

Vasárnap, január 11-én a szegedi
HAPOEL megalívására a budapesti
HAPOEL asztali-tenisz csapata be-
utazott Szegedre és ott megmérkőzött
az eddig még veretlen kerületi baj-
nok, szegedi HAPOEL MSE-vel. A
mérkőzést szép számmal néző előtt,
szép játékkal és megérdemelten a
szegedi HAPOEL nyerte meg 13:5
arányban.

Még aznap délután a szegedi
HAPOEL műsoros kulturális és
buzgálást tartott nagyszámú részve-
vővel, melynek keretében a HAPOEL
országos föltökára, Köves György elő-
adást tartott az Erre Jiszraeli és
magyarországi munkájáról és annak
A HAPOEL országos központja
1948 január 21. és 25-én országos
HAPOEL férfi asztali-tenisz csapat-
versenyeket rendez Budapesten a
„Zsidó Állam” vendörseriégért.

ZSIDÓ URIKOROK legmegbízhatóbb

házaságközzvetítője

GOLDNÉ

VII. Alsóerdősor 8 (sz. 2)

Telefon: 221-349

Férjhezmenne

35 éves, kassó mellett, szépnek mon-
dott leány, ki egyedül maradt, jobb
iparhoshoz vagy kereskedőhöz, jó
házasasszony, agilis munkaadó, pénz
nem minden a boldogsághoz. „Jó
leány” jeligré.

Férjhezmenne

hozománnyal

jó üzlet- és gazdasszony vi-
dékre is. „Csinos 43-as” jel-
igré a kiadóra.

VIDÉKI FERFIK! 46 éves,
intelligens, molett, jókedélyű
özvegyasszony 11 éves fiával,
megfelelő egzisztenciával bíró
jellemes férjet keres, kinek
régi otthonát visszavarázsolná.
„Kifülnő gazdasszony” jeligré
a kiadóra.

MUSZ. ÖZVEGYE, 41 éves,
csinos, házas, jól bevezetett,
felszerelt ital-csemegetüzlettel,
békében berendezett kétszo-
bás főbérleti lakással, keres
jómegjelenésű, intelligens, kor-
rekt, agilis élettársat. „Gyer-
mekszerelő 50” jel. a kiadóra.

CSINOS, 42 éves musz. özvegye,
13 éves leánykával, férjhez-
menne. Belvárosban cipőszar-
konja és kétszobás főbérleti
lakása van. „Szakember” jel-
igré Boros hirdetőbe, And-
rássy-út 54.

DEPORTÁLT özvegye, egyedül-
álló, 48 éves, szoba, konyha
lakással férjhezmenne 45-55
évesig. Foglalkozás nem hatá-
roz. Gyermek nem akadály.
Vidékre is megyek. „XIII. ke-
rület” jeligré a kiadóra.

ISMERETSÉG hiányában ezután
vagyok kénytelen élettársamat
keresni, 45 éves MUSZ özvegye
vagyok, jó gazdasszony és üz-
letasszony. „Vidéki előnyben”
jeligré a kiadóra.

FÉRJHEZMENNE komoly, jó
megjelenésű, üzlettel, lakással
rendelkező ur, nagyon ren-
des, jómegjelenésű, korrekt ur-
hoz, kinek biztos megélhetése
van, de „benősülés is lehetsé-
ges” jeligré.

KÉT TESTVÉR,

egyik 35 éves, másik 40. Mind-
ketten molett özv. asszonyok
vagyunk, férjhez mennénk. Ön-
álló egzisztenciánk és lakásunk
van. Leveleket „6 éves fiaink”
jeligré a kiadóra.

A zsinagóga naptára

Január 15, csütörtök: Servat 4,
péntek: 5, szombat: 6, vasár-
nap: 7, hétfő: 8, kedd: 9, szer-
da: 10, csütörtök: 11.

Szombaton, január 17-én heli
szidra: BAU, háftora: Jeremiás
XLVI, 13-28.

IMADÓK:

Ima- házak	Pén- tek este	Szombat				Vasár- nap reggel
		reggel	u	u	este	
Dohány	1/25	7/15	10/15	1/46	7/15	5
Rumbach	1/25	7/10	1/45	1/46	7/15	5
Bethlen	1/25	7/10	1/45	1/46	7/15	5
Csáky	1/25	7/10	1/45	1/46	7/15	5
Dózsa	1/25	7/10	1/45	1/46	7/15	5
Nagyfuv.	1/25	8	1/45	1/46	7/15	5
Láva	1/25	9	1/45	1/46	7/15	5
Zugló	1/25	7/10	1/45	1/46	7/15	5
Finárvah.	1/25	7/10	1/45	1/46	7/15	5
Leányvár.	1/25	7/10	1/45	1/46	7/15	5

Péntek esti gyertyagyújtás:
4 óra 10 perccor.

BUDAI ISTENTISZTELETEK: január
16-án, pénteken este 1/4 órákor, ja-
nuár 17-én, szombaton d. e. 1/4 órá-
kor, január 17-én, szombaton d. u. 4
órákor. Onag Sabbat a III., Kunfi
Zsigmond-u. 49. sz. a tanácssterem-
ben, a II. Torockó-u. 6b. sz. alatt.
Imaházban szombaton reggel 1/2 órá-
kor, hétkénap reggel 1/4 órákor.
(Törővásó napokon 7 órákor). **ISTEN-
TISZTELETEK HELYE:** III., Kunfi
Zsigmond-u. 49., XI., Bocskay-út 37.,
II., Torockó-u. 6b. és péntek este
kint II., Fő-u. 12. szám alatt.

Óbudai islentiszteletek kez-
dete a Lajos-utcai templomban:
péntek este 1/4, szombaton dél-
előtt 9 órákor

A Zsidó muzeum a tél
hónapok alatt zárva

Férjhezadnám sógorn met

egyedülálló molett nő, kétszo-
bás komfortos, elegánsan be-
rendezett lakással, ingatlanmal
és készpénzzel. Nyugdíjas vagy
önálló keresettel bíró intelli-
gens 60-62 éves urak irjanak
„Komoly 13” jeligré a kiadóra.

UJÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Sip-u 12 - Telefon: 423-930

Kiadóturajdonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

ROOZ REZSÓ

Beküldött kéziratokat nem őri-
zunk meg a visszaküldésükre
nem vállalkozunk.

Előfizetési díjak: egész évre
48 Ft, félre 24 Ft, negyed-
évre 12 Ft. Takarékpénztári
csekk száma száma: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomdai mű-
térlet ri körforgópeén.

Fel nyomdavezető: Maróttay Antal
Budapest, VI., Aradi-utca 8.